MIESIĘCZNIK HERALDYCZNY

WYDAWANY PRZEZ ODDZIAŁ WARSZ. POLSKIEGO TOW. HERALDYCZNEGO

Nr. 2. Warszawa, Luty 1931. Rok X.

WARUNKI PRZEDPŁATY:
Przedpłata na Miesięcznik wynosi rocznie: Zł. 18.
Przedpłata zagranicą Zł. 20.
Członkowie Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, którzy uiścili roczną wkładkę w wysokości 24 zł., otrzymują bezpłatnie „Miesięcznik" oraz „Rocznik".

Wkładki i przedpłatę należy wpłacać na konto P.K.O. № 21621.
Korespondencję i rękopisy nadsyłać pod adresem:
Tow. Heraldyczne, Bibl. Ord. Krasińskich, Okólnik 9.

(W RAZIE PRZEWIDZIANEJ ODPOWIEDZI ZAŁĄCZYĆ DO LISTU ZNACZEK POCZTOWY).

Ród panów na Wierzbicy.

Na południe od Radomia, na jurajskich pagórkach, tworzących w tem miejscu kraniec wyżyny Małopolskiej, rozpościera się wąski pas dawnego osadnictwa, okolony niemal ze wszystkich stron nieprzebytemi borami i rozległemi bagnami. Jedno z centrów tego terytorjum stanowiła stara osada Wierzbica, która była zarazem gniazdem ciekawego, a niezbadanego bliżej rodu. Ród ten zaznaczył się w dziejach wielką szczodrobliwością dla pobliskiego opactwa cysterskiego w Wąchocku[1]), założonego przez biskupa krakowskiego Gedkę w r. 1179; ofiarował bowiem nowej placówce klasztornej swoje własne gniazdo. Wierzbicę wraz z przyległemi wsiami. Darowizny tej dokonali dwaj bracia, komes Otto i Krystyn syn Piotrka, jak nas o tem informuje podrobiony, lecz na wiarygodnych zapiskach oparty przywilej Bolesława Wstydliwego dla opactwa w Wąchocku opatrzony datą 1260 r. Przypatrzmy się bliżej wspomnianym postaciom.

O pierwszym z braci, Ottonie, przechowały nam źródła garść wiadomości. Nadał on Bożogrobcom wieś *Dirscow*, dzisiejszy Dierżkowek pod Skarzeszowem, a raczej swój dział w tej wsi. Darowizna ta była formalnie przekazana klasztorowi miechowskiemu[2]), w rzeczywistości była przeznaczona na uposażenie nowego klasztoru Bożogrobców w Skarzeszowie, który miał powstać przy kościele św. Jakóba, nadanym tymże zakonnikom przez komesa Radosława wraz z samą osadą. Dowiadujemy się o tem z wiarygodnej tradycji klasztornej, zapisanej u Długosza[3]), która uważała Ottona z Wierzbicy za głównego (obok właściwego fundatora, komesa Radosława) dobroczyńcę kościoła skarzeszowskiego. Bo też kościół św. Jakóba zawdzięczał Ottonowi, oprócz wspomnianego działu w Dzierżkówku, także dziesięcinę z rozległej włości wierzbickiej.

---

[1]) Co się tyczy jego dziejów zob. moją pracę p. t. Opactwo Cystersów w Wąchocku, Roz. W. h. f. A. U. t. 68 nr. I. [2]) Jest wspomniana w albumie miechowskim i w dokumencie Monacha z r. 1198 (K. Mp. II, 375—376). [3]) L. B. III, 14.

Wprawdzie źródła podają, że to biskup Gedko przekazał tę dziesięcinę wspomnianemu kościołowi podczas jego konsekracji[4]), ale stało się to niezawodnie na życzenie Ottona, właściciela Wierzbicy[5]).

Kiedy odbywała się konsekracja kościoła skarzeszowskiego, z którą schodziły się mniej więcej chronologicznie nadania komesów Radosława i Ottona? Warto zbadać bliżej tę datę, gdyż pozwoli ona oznaczyć dokładnie okres czasu, w którym żył Otto, a tem samem ułatwi nam określenie w przybliżeniu czasu nadania Wierzbicy. Otóż wspomniana co dopiero wiadomość z albumu miechowskiego dowodzi ponad wszelką wątpliwość, że konsekracja kościoła św. Jakóba przypada na czas rządów biskupa Gedki, t. j. na lata 1166 — 1185[6]). Jednakże możemy jeszcze dokładniej sprecyzować datę tej konsekracji, ale już nie z taką, co poprzednio, pewnością. Mianowicie napis w kościele skarzeszowskim z XVIII w. podaje, jako datę darowizny Radosława, rok 1167. Pomimo późnego wieku owego napisu data powyższa nie zasługuje na bezwzględne odrzucenie. Nie została ona zaczerpnięta z mętnej tradycji, jak wiadomość tegoż napisu o herbie Radosława[7]), lecz wzięto ją zapewne ze starych zapisek kościelnych. Data darowizny Radosława (właściwie jednoznaczna z datą fundacji odrębnego klasztoru w Skarzeszowie), która mniej więcej zbiegała się z datą konsekracji kościoła św. Jakóba, musiała być z pewnością zanotowana w jakimś miejscowym kalendarzu, nekrologu, czy księdze brackiej. Księgi tego rodzaju znajdowały się niezawodnie w Skarzeszowie. Wprawdzie plan fundatorów nie doszedł do skutku, ale zawsze pozostał Skarzeszów nawpół samoistną ekspozyturą klasztoru miechowskiego. Co więcej, wiarygodność tej daty wzmacniają niektóre wskazówki pośrednie. Podczas konsekracji św. Jakóba w Skarzeszowie nadał mu biskup Gedko dziesięcinę z czterech włości, między innemi z Wierzbicy. Powyższa okoliczność służy za wskazówkę, że poświęcenie kościoła skarzeszowskiego dokonało się przed rokiem 1179, t. j. przed założeniem klasztoru wąchockiego. W przeciwnym bowiem razie byłby Gedko wolał darować dziesięcinę z Wierzbicy swojej własnej fundacji. Podobnież Otto, który już zapewne w początkach fundacji opactwa wąchockiego zamyślał o darowiźnie Wierzbicy, a może jej nawet dokonał, nie byłby pozbawiał tego klasztoru dziesięciny z powyższej posiadłości. Widocznie w chwili konsekracji kościoła w Skarzeszowie nie myśleli obydwaj jeszcze o cysterskiem osiedlu nad Kamienną. Temu usposobieniu ich umysłów odpowiada data roczna 1167, gdyż wyprzedza znacznie fundację wąchocką. Data powyższa zgadza się wreszcie z latami rządów Gedki, co również przemawia na jej korzyść.

Stwierdziło się zatem dość duże prawdopodobieństwo omawianej daty. Rezultat ten pozwala nam wyciągnąć parę ważnych wniosków odnośnie do życia Ottona. Żył on, jak widać, w drugiej połowie w. XII. Około r. 1167, a w każdym razie przed r. 1185, musiał już być pełnoletnim, skoro mógł rozporządzać własnością nieruchomą na rzecz Kościoła. Ale zarazem musiał być jeszcze młodym, ponieważ album miechowski i do-

---

[4]) Zob. uw. 2. — W. Kętrzyński (Studya nad dokumentami XII w. Roz. W. h. f. t. 26, str. 259) mylnie interpretuje odnośny ustęp albumu miechowskiego. Wyraz ,,ecclesia'' w tym ustępie odnosi on do klasztoru miechowskiego. Tymczasem klasztor nazywany bywa w tej zapisce stale ,,Sanctum Sepulcrum'', zaś wyraz ,,ecclesia'' oznacza kościół św. Jakóba w Skarzeszowie. Dowodzi tego dokument z r. 1234, który określa dziesięciny z Modrzejowic i Łęczan jako przynależność tego kościoła. Zob. moją rozprawę o Wąchocku l. c. str. 81. [5]) Por. Abraham Wł. O powstaniu dziesięciny swobodnej, Bibl. Warszaw. 1891, IV, 162, 166 n. [6]) M. P. H. III, 350. [7]) Mianowicie zalicza go on mylnie do rodu Odrowążów; por. Dr. K. Górski, Ród Odrowążów w wiekach średnich, Rocznik herald. VIII, str. 18, uw. 1.

kument Monacha zowią go „dominus Otto de Verbic", podczas gdy przywilej z r. 1260, wspominając o darowiźnie Wierzbicy, dają mu tytuł komesa. Widocznie około r. 1167, względnie przed rokiem 1185 nie piastował jeszcze żadnego wyższego urzędu. Z powyższych danych wynika, że darowizna Wierzbicy mogła nastąpić już w chwili fundacji opactwa, ale nie można wykluczać późniejszej daty, w każdym razie nie należy czasu tej donacji przesuwać daleko poza przełom XII i XIII w[8]).

Wyrażenie przywileju z r. 1260, dotyczące donatorów Wierzbicy (comes Otto et Cristin filius Potreconis frater eius)[9]), podsuwa na pierwszy rzut oka domysł, że obaj bracia dokonali darowizny razem. Znaczyłoby to, że posiadali oni wspólnie włość wierzbicką, czyli że byli braćmi niedzielnymi. Temu przypuszczeniu sprzeciwia się jednak samodzielne nadanie Dzierżkówka, dokonane przez samego Ottona bez współudziału Krystyna, co dowodzi, że bracia przeprowadzili poprzednio podział majątku między siebie. Jak wyjaśnić tę zagadkę? Otóż sprawę wyobrażam sobie w ten sposób, że właściwym ofiarodawcą Wierzbicy był komes Otto, a Krystyn udzielił swego przyzwolenia na aljenację majątku rodowego, ale w takich warunkach, że co do praktycznego znaczenia konsens ten równał się darowiźnie. Krystyn musiał także zezwolić na donację Dzierżkówka, ale konsens powyższy nie wymagał od niego wielkiej ofiary, gdyż Otto był jeszcze młody i mógł się spodziewać potomstwa. W innych warunkach przyszła do skutku darowizna Wierzbicy. Otto nie posiadał prawdopodobnie potomstwa, zwłaszcza męskiego. W przeciwnym bowiem razie nie zapisałby przypuszczalnie klasztorowi tak rozległych dóbr, które stanowiły główny zrąb jego majątku[10]); zresztą nic nie słychać o jego dzieciach. Można więc z dużem prawdopodobieństwem przyjąć, że w chwili nadania Wierzbicy był bezdzietnym, a przynajmniej nie miał synów. Darowizna ta, jak widzieliśmy, przypada na późniejszy okres życia Ottona, może nawet dokonał jej na łożu śmierci, lub

---

[8]) Data dokumentu Monacha 1198 nie przedstawia znaczenia dla tej kwestji, ponieważ dyplom ten opiera się ściśle na dawniejszych zapiskach klasztornych, nie zmieniając prawie żadnych szczegółów. Dlatego, chociaż Otto występuje w tym dokumencie z przydomkiem „de Verbic", to jednak włość ta mogła już należeć do klasztoru. [9]) Jak widzimy, nazywa dokument z r. 1260 wyraźnie tylko Krystyna synem Piotrka, ale pośrednio stwierdza ojcostwo Piotra w stosunku do Ottona przez to, że mieni Krystyna bratem tego ostatniego. Wprawdzie możnaby ostatecznie przypuścić, że Krystyn był przyrodnim bratem Ottona przez matkę, ale hipoteza taka natrafiłaby na nieprzezwyciężone trudności. Mianowicie niezrozumiałem stałoby się wspólne nadanie Wierzbicy przez obu braci, gdyż wszelkie sposoby wytłumaczenia tej wspólnej darowizny byłyby nie do przyjęcia. Wykluczona byłaby wspólna niedzielna własność rodowa. Dalej niemożliwym stałby się domysł, jaki rozwijam szerzej w tekście, że właściwym nadawcą był Otto, a Krystyn udzielił tylko konsensu, który co do praktycznego znaczenia równał się darowiźnie. W tym wypadku bowiem mieliby współrodowcy Ottona pierwszeństwo co do spadku przed Krystynem; dlatego konsens tego ostatniego nie przedstawiałby tak doniosłego znaczenia. Jedyne wyjście stanowiłby domysł, że włość wierzbicka tworzyła posag matki Ottona i Krystyna, który przeszedł następnie drogą spadku na jej synów. Ale hipoteza taka sprzeciwia się ustalonym w nauce poglądom na prawo dziedziczenia kobiet, o ile chodzi o nieruchomości. Prawo takie zaczyne się u nas wyrabiać dopiero w ciągu XIII w. i to naprzód odnośnie do dóbr nabytych (por. Winiarz A. Polskie prawo dziedziczenia kobiet w wiekach średnich. Kwart. hist. X, str. 811). Chcąc tedy przypuścić wypadek dziedziczenia przez kobiety w XII w. i to jak się zdaje, dóbr rodowych, trzeba by taki domysł poprzeć silniejszemi argumentami, niż ta okoliczność, że Otto nie jest expressis verbis nazwany synem Piotrka. Raczej więc należy tłumaczyć to zjawisko nieudolnością mnicha, który układał przywilej z r. 1260, względnie dostarczał do niego materjału. Mnich ten pamiętał zapewne, że w jakimś dawnym dokumencie lub zapisce klasztornej nazwany był Krystyn synem Piotra, dlatego zaznaczył to w ułożonym przez siebie dyplomie, nie troszcząc się o pewną niejasność, jaką spowodował przez taki układ zdania. [10]) Pisał się przecież z Wierzbicy.

w obliczu groźnego niebezpieczeństwa n. p. przed wyprawą krzyżową[11]). W każdym razie nie mógł już wtedy spodziewać się potomstwa, wskutek czego jedynym jego koniecznym spadkobiercą był brat Krystyn. Ten ostatni, przyzwalając w takich warunkach na aljenację rodowego majątku, ponosił wielką ofiarę, rezygnował bowiem z dóbr, które mu napewno miały przypaść drogą spadku. Do tego nie chodziło tu o jeden, czy parę źrebiów w Dzierżkówku, lecz o rozległą włość, złożoną z kilku wsi. Jeżeli tedy Krystyn przyzwolił, mimo wszystko, na donację Ottona, to z pewnością postawił mnichom za warunek, aby go traktowali, na równi z bratem, jako fundatora i dobrodzieja klasztoru. Zyskiwał przez to korzyści natury duchowej, jak udział w modlitwach zakonników, aniwersarz i t. d. Dlatego to dokument z r. 1260 podaje obu braci jako ofiarodawców Wierzbicy.

Zbadajmy teraz kwestję przynależności rodowej panów na Wierzbicy. W orszaku rycerzy, który otaczał książąt Bolesława Kędzierzawego i Henryka sandomierskiego na zjeździe podczas konsekracji kościoła w Łęczycy w r. 1161, spotykamy niejakiego Stefana wraz z synami (jak się zdaje) Wszebora: Krzciętą względnie Krystynem i Ottonem[12]). Ów Stefan wygląda na opiekuna Wszeborowiczów, co wskazywałoby, że są oni jeszcze bardzo młodzi, choć muszą już posiadać wiek sprawny, skoro występują w charakterze świadków. Mamy tu zatem drugą parę braci, żyjących mniej więcej współcześnie z donatorami Wierzbicy i noszących te same, co i tamci imiona. Nasuwa się tedy pokusa utożsamienia obu tych par. Identyfikacja natrafia wszakże na poważne trudności. Najprzód imię ojca brzmi w dok. z 1260 r. Piotrek tutaj Wszebor[13]). Dalej zapiska łęczycka z r. 1161 wymienia naprzód Krystyna, a potem Ottona, tymczasem dokument z 1260 r. podaje ich imiona w odwrotnym porządku. Ponieważ dokumenty wyliczają zazwyczaj rodzeństwo w porządku starszeństwa, należałoby więc z powyższych danych wyciągnąć sprzeczne wnioski co do wieku obu braci.[14]) Dla tych wszyst-

---

[11]) Analogiczny wypadek przedstawia darowizna Dzierżka dla klasztoru w Busku; por. Grodecki, Dzieje klasztoru Premonstrateńskiego w Busku, Roz. W. h. f. A. U. t. 57, str. 13. [12]) Dokument obu tych książąt (a raczej zapiska) dla klasztoru w Czerwińsku zachował się w kilku późnych przekazach. Najstarszym jest transsumpt oryginału, dokonany w r. 1417 przez Mroczka wikarjusza generalnego i oficjała płockiego (przechowywany w oryginale w Bibljotece ordynacji Zamoyskiej w Warszawie). Późniejszym nieco jest transsumpt oryginału, dokonany przez ks. Konrada III w r. 1496. Transsumpt ten zachował się w czterech odpisach, zamieszczonych w Metryce koronnej, w księgach ziemskich zakroczymskich i w transsumpcie Zygmunta I. z 1540 r. Otóż najstarszy transsumpt Mroczka podaje tekst odnośnego ustępu w następującem brzmieniu: „...Stephano cum filiis Wszeboronis, Crzizantka, Ottone..." (przecinki pochodzą od wydawcy). Natomiast wszystkie cztery teksty transsumptu z r. 1496 mają: ...„Stephano cum filijs Scheboronis, Cristino cum Othone" (Kochanowski K. Maz. nr. 87). Jak widzimy, tekst transsumptu z r. 1496 wskazuje zupełnie wyraźnie, że Krystyn i Otto są synami Wszebora. Natomiast w brzmieniu odnośnego ustępu w najstarszym transsumpcie nie wynika to z bezwzględną koniecznością, ale też nic nie przeszkadza takiej koncepcji. Różnica w brzmieniu imion (Crzizantha—Cristino) niema znaczenia, gdyż Crzizantha przedstawia niewątpliwie spolszczoną formę łacińskiego imienia Cristinus, Dlatego wolę przychylić się do tychczasowego stanowiska nauki, poczytującego Krystyna i Ottona za synów Wszebora (Piekosiński Rycerstwo II, 278—280), aczkolwiek przyznać należy, że pogląd ten nie jest całkiem pewny. [13]) Aby uchylić tę trudność, trzebaby przypuścić, że Wszebor nosił drugie chrześcijańskie imię Piotra. Wypadki tego rodzaju trafiały się wprawdzie podówczas, ale częściej w gronie duchowieństwa (Dąbkowski: Prawo prywatne polskie Lwów 1910/1911, t. I, 95; Dobrowolski, Dzieje kultu św. Floriana, Warszawa 1923, str. 58, uw. 4). [14]) I tę trudność możnaby od biedy usunąć, przyjmując starszeństwo Krystyna. Wymienienie Ottona na pierwszem miejscu w dok. z 1260 r. tłumaczyłoby się tem, że Otto był właściwym nadawcą Wierzbicy.

kich względów trudno upierać się przy tożsamości obu omawianych par[15]); natomiast dziwny zbieg tych samych imion pozwala wcale bezpiecznie przypuścić identyczność rodu. Będzie to ten sam ród, do którego należeli obaj znani z źródeł XII w. Wszeborowie[16]); jeden z nich był zapewne ojcem Krystyna i Ottona z zapiski łęczyckiej. Ten ród Wszeborów, razem z przynależnymi do niego panami na Wierzbicy, uważa prof. Zakrzewski za gałąź Łabędziów[17]). Na tej zapewne zasadzie traktuje ten uczony klasztor wąchocki, jako fundację Gryfitów (zalicza do nich prawdopodobnie biskupa krak. Gedkę) i rodu Piotra Własta[18]). Powyższy pogląd opiera się prawdopodobnie w znacznej mierze na opowiadaniu Długosza o pretensjach Łabędziów do patronatu nad klasztorem wąchockim. Pretensje te uważa Długosz za śmieszne i nieuzasadnione, gdyż nie oni jedni, ale cały szereg rodów wraz z księciem przyczynił się do uposażenia opactwa[19]). W każdym razie Długosz, uznając ich udział w fundacji, miał na myśli niewątpliwie nadanie Wierzbicy, a naodwrót Łabędzie mogli podnosić tak daleko idące pretensje tylko na podstawie tej darowizny, gdyż była ona z wszystkich donacyj rycerskich najważniejszą, a wartością dorównywała niemal nadaniu samego biskupa Gedki. Długosz zatem zalicza donatorów Wierzbicy do rodu Łabędziów, ale na tej zasadzie, że utożsamia ich ojca z Piotrem z Skrzynna, t. j. Piotrem Włostowicem[20]). Identyfikację powyższą trudno przyjąć, gdyż imię Piotr jest zanadto pospolite. Tradycja XV w. nie jest w tej materji miarodajną, ponieważ potężna postać Piotra Włostowica była już w tym czasie otoczona taką aureolą legend, że chętnie łączono z nią różne fundacje, o których początku nie wiedziano nic, albo niewiele, o ile tylko znalazł się jaki pozór potemu. Słusznie więc kwestjonuje wprost Zakrzewski tożsamość sławnego magnata z ojcem panów na Wierzbicy, oświadcza się jednak za przynależnością ich razem z linją Wszeborów do rodu Łabędziów. Hypotezę powyższą popiera tylko późna i mętna, jak widzieliśmy, tradycja rodowa[21]), przeciw niej przemawia natomiast jedna ważna okoliczność. Mianowicie w obu rodach Łabędziów i Wszeborów nie spotykamy wspólnych, charakterystycznych imion poza pospolitem imieniem Piotra. Dlatego bezpieczniej będzie nie łączyć rodu Wszeborów z Łabędziami[22]).

Wobec tego negatywnego rezultatu musimy rozejrzeć się za innym rodem, do którego dałoby się zaliczyć Wszeborów, a wraz z nimi panów na Wierzbicy. Najwięcej jeszcze danych ma za sobą ród Gozdawa[23]). Świadczy na jego korzyść poważna

---

[15]) Identyfikację tę przeprowadza prof. Zakrzewski (Źródła podań tyniecko-wiślickich, Kwart. hist. XXVIII, 424). [16]) Małecki, Studya heraldyczne, II, 24 n. [17]) L. c. 411—412. Za zdaniem Zakrzewskiego idzie Dr. Z. Wojciechowski, w rozprawie p. t. Momenty terytorjalne organizacji grodowej w Polsce piastowskiej, Lwów 1924, str. 47, 50. [18]) Encyklopedja Polska t. V, Historja polit. Polski, I, str. 119. [19]) L. B. III, 401—402. [20]) L. B. III, 404. [21]) Także zapiska śląska z XII w. (Haüsler, Urkundensammlung zur Geschichte des Fürstentums Oels. Breslau 1883, nr. 5, 12) nazywa Wszebora krewnym komesa Piotra, ale to niczego nie dowodzi, bo wyraz „cognatus" może też oznaczać krewnego po kądzieli. [22]) Podobne zdanie wypowiada Dr. M. Friedberg w monografji rodu Łabędziów (Rocz. herald. VII, 50). Uważa on donatorów Wierzbicy za synów Piotra Wszeborowica. Twierdzeń swych autor nie uzasadnia. [23]) Istnieją także pewne dane, które zdają się przemawiać za przynależnością Wszeborów do rodu Rawiczów. Około r. 1224 sprzedają Wszebor i Piotrek, małoletni synowie Krystyna Piotrkowica, biskupowi pruskiemu Chrystjanowi swoją posiadłość Razyn (Kochanowski K. Maz. nr. 230). Prof. Zakrzewski (Nadania na rzecz Chrystjana biskupa pruskiego w latach 1217—1224, Roz. W. h. f. t. 42 str. 227 i n.) uważa ich za synów wojewody Krystyna. Jest to bardzo prawdopodobne, w każdym razie kolejne powtarzanie się charakterystycznych dla rodu Wszeborów imion aż w trzech pokoleniach nie pozostawia wątpliwości co do ich przynależności rodowej. Otóż zwraca na siebie uwagę ta okoliczność, że w zastępstwie małoletnich pupilów przeprowadzają wspomnianą czynność prawną trzej opiekunowie, mianowicie Grot, syn Grota, Krzesław syn Krystyna i Dzierżykaj syn Goworka. Pierwszy

i zasługująca, zdaje się, na wiarę tradycja, przekazana przez Długosza. Zalicza on do tego rodu słynnego wojewodę mazowieckiego Krystyna, mieniąc go zarazem dziedzicem Gozdowa, która to wieś wygląda najzupełniej na gniazdo rodu[24]). Ów Krystyn zaś, jak się teraz powszechnie w nauce przyjmuje, był synem Piotra Starego, wojewody kujawskiego, a wnukiem Wszebora, który pod koniec rządów Bolesława Krzywoustego piastował godność naczelnika siły zbrojnej. (princeps milicie)[25]). Krystyn pochodził więc prawdopodobnie z tego samego rodu, co panowie na Wierzbicy, choć identyczność jego z bratem Ottona nie jest pewna[26]).

Zobaczmy teraz czy kryterja imionowe i topograficzne poprą powyższą hipotezę? Niestety kryterja imionowe zawodzą. Imię Krystyn trafia się wprawdzie wśród Gozdawitów w ciągu XIV i XV w.[27]), ale ponieważ to imię jest dość rozpowszechnione, więc wiele na tem budować nie można. Podobnież negatywny raczej rezultat dają badania nad osadnictwem Gozdawitów w okolicach Wierzbicy; tylko w jednej pobliskiej wsi, mianowicie w Bąkowie, napotykamy w początkach XV w. na szlachcica h. Gozdawa[28]). Trzeba jednak zaznaczyć, że pomiędzy Wierzbicą a Radomiem nie spotykamy w XV stuleciu wogóle żadnych większych skupień rodowych[29]). Okolica ta przedstawia wtedy pod względem rozsiedlenia rodowego obraz prawdziwej mozaiki, występują tam bowiem w pomieszaniu najrozmaitsze rody[30]). Znaną jest przyczyna tego zjawiska. Była nią polityka osadnicza książąt, którzy ze względów strategicznych osadzali masowo na kresach wierne sobie rycerstwo. Kresowa ziemia radomska, stanowiąca przejście między Małopolską a Mazowszem, musiała kilkakrotnie doznać takiej wojskowej kolonizacji i to zarówno ze strony władców Małopolski, Henryka Brodatego i Bolesława Wstydliwego, jakoteż ze strony mazowieckiego Konrada[31]). To sztu-

---

i trzeci to notoryczni Rawicze, jak same imiona wskazują. Ponieważ opiekę sprawowali zazwyczaj krewni po mieczu, więc należałoby stąd wnosić o przynależności Wszeborów, a tem samem panów na Wierzbicy do rodu Rawa. Przypuszczenie to zyskuje poparcie w tej okoliczności, że na zachód od Wierzbicy znachodzimy dość rozległe gniazdo Rawiczów, a obecność ich w tych stronach da się wykazać już w pierwszej połowie w. XIV (L. B. II 520 n.; III, 417 n.; K. K. Kr. I, nr. 166, 167; K. Mp. I, nr. 228). Jednakowoż argumenty powyższe po bliższem zbadaniu okazują małą siłę dowodową. Przedewszystkiem opiekę sprawować mogli także krewni po kądzieli (por. Dąbkowski l. c. I. 491—493). Powtóre istnieją poważne wątpliwości, czy osadnictwo Rawiczów koło Wierzbicy ma charakter pierwotny; w każdym razie nie było ono całkowicie zwarte. Najbardziej zaś decydujące znaczenie ma ta okoliczność, że imiona Wszebor i Krystyn, charakterystyczne dla rodu Wszeborów, nie odgrywają wybitnej roli u Rawiczów, a na odwrót w rodzie Wszeborów nie spotykamy zupełnie imion właściwych Rawiczom, jak Grot, Goworek, Warsz, Męcina. Dla tych przyczyn należy uchylić całą powyższą hipotezę. Bardziej prawdopodobnym byłby inny domysł, wedle którego nadawcy Wierzbicy należą do rodu Starzów-Toporczyków. Przemawia zatem imię Otto, które jest charakterystycznem dla tego właśnie rodu, dalej ta okoliczność, że niedaleko od Dzierzkówka własności Ottona, leżała stara posiadłość Starzów, Kobylany, która przeszła na własność opactwa sieciechowskiego z nadania fundatora Sieciecha (L. B. III, 265). W takim razie jednak należałoby odrzucić wszystko, co w tekście jest podane o związku donatorów Wierzbicy z rodem Wszeborów, gdyż tych ostatnich trudno zaliczyć do Toporczyków. Ewentualność taka wykluczona nie jest, gdyż koncepcja podana w tekście nie odznacza się absolutną pewnością, choć dużo na jej korzyść przemawia. Wszelako wobec tego, że imię Otto mogło dostać się do rodu Wszeborów przez koligacje ze Starzami, a niema dowodu, aby Kobylany stanowiły część większego kompleksu dóbr tych ostatnich, przeto wolę pozostać przy hipotezie, przedstawionej w tekście, a tutaj zaznaczam inne możliwości. [24]) Hist. II, 203; por. Semkowicz Wł., Gozdawa, Mozgawa, Godula. Miesięcz. herald. 1908, str. 102. [25]) Piekosiński, Rycerstwo II, 216, 305; Małecki l. c. Semkowicz, Ród Awdańców, 324. [26]) Utożsamia ich Piekosiński (l. c.). [27]) Semkowicz, Gozdawa, Mozgawa, Godula l. c. [28]) Arch. kom. praw. VIII, 149. [29]) Pomijam grupę Rawiczów, o której była mowa wyżej, tudzież drobne grupki Awdańców i Dębnów koło Iłży. [30]) Semkowicz, Ród Awdańców 196 n. [31]) Ibid.

czne osadnictwo zmieniło gruntownie obraz rozsiedlenia rodowego rycerstwa w tych stronach; dlatego na podstawie stanu z XIV i XV w. niepodobna wykryć tych rodów, które tu dominowały w okresie poprzedzającym wspomniany przewrót. To jest jedna przyczyna, dla której ród panów na Wierzbicy nie pozostawił po sobie żadnych wyraźnych śladów w okolicy. Druga przyczyna nosi charakter gospodarczy. W dwóch osadach, sąsiadujących od wschodu z włością wierzbicką, mianowicie w Modrzejowicach i Dzierżkówku spotykamy w pierwszej połowie XIII w. dość liczną rzeszę drobnego rycerstwa. Należało ono prawdopodobnie do tego samego rodu, co Otto i Krystyn. Niestety z całej tej plejady nie pozostało ani śladu w późniejszych wiekach, kiedy łatwiejby było o jakąś wiadomość heraldyczną. Drobne rycerstwo zostało bowiem wyparte przez potężnych sąsiadów duchownych. Posiadłości dziedziców Dzierżkówka wykupił stopniowo klasztor miechowski, to samo musieli zrobić cystersi wąchoccy z drobną własnością rycerską w Modrzejowicach. Niektóre fazy tego procesu można skonstatować już w pierwszej połowie XIII w., reszty trzeba się domyślić[32]). Otóż ta działalność komasacyjna klasztorów miechowskiego i wąchockiego stanowiła ten drugi czynnik, który łącznie z masową kolonizacją rycerską zatarł ślady po przodującym tu niegdyś rodzie panów na Wierzbicy. Dlatego musimy zrezygnować z tego ważnego środka kontroli dla postawionej wyżej hipotezy. Tyle tylko można wywnioskować na podstawie źródeł XIII w., że niegdyś w XII stuleciu stan rzeczy przedstawiał się tu inaczej; Wierzbica musiała tworzyć wtedy ośrodek większego gniazda rodowego. Oprócz przypuszczalnych współrodowców Ottona i Krystyna w Dzierżkówku i Modrzejowicach spotykamy w tych stronach z początkiem XIII w. jeszcze jednego członka tego rodu. Jest to Wszebor Krystynowic, który nadał klasztorowi wąchockiemu wieś Jabłonicę. Będzie on może identycznym z Wszeborem, łowczym Leszka Białego, który świadkuje na dokumencie z r. 1225[33]). Czy był synem wojewody mazowieckiego, czy jakiego innego Krystyna, w każdym razie należał zapewne do rodu panów na Wierzbicy; świadczy o tem w dostatecznej mierze kombinacja dwóch imion rodowych, dewocja dla klasztoru wąchockiego, jakoteż niezbyt wielka odległość Jabłonicy od włości wierzbickiej. Ród Ottona i Krystyna (prawdopodobnie Gozdawitów) okazał zatem względem cysterskiego opactwa szczególną hojność, aż w dwóch pokoleniach, dlatego klasztor wąchocki można uważać w pewnej mierze za jego fundację. Ród panów na Wierzbicy wymarł rychło, a przynajmniej gałąź jego, osiedlona w Radomskiem, zanikła jeszcze w zamierzchłych czasach, ale pozostawiła po sobie chlubną pamiątkę w postaci poważnej placówki kulturalnej, jaką stanowiło niewątpliwie osiedle cysterskie nad Kamienną.

Mieczysław Niwiński.

[32]) K. Mp. II 395, 401, 407, 412; pozostaje jeszcze materjał imionowy. Jednakże na podstawie samych gołych imion (Krystyn, Recław, Sulisław, Bogusław, Wojciech, Jan, Stefan, Begos, Scynir, Mirota itd.) trudno oznaczyć ten ród. [33]) K. Mog. 4.

Potomstwo Narymunta Gedyminowicza.

I. Hleb Narymuntowicz.

Ze wszystkich Narymuntowiczów występuje pierwszy na arenie dziejowej. Czy Narymuntem zwał się po ojcu, czy też było to jego własne imię litewskie, dziś trudno dociec. Faktem jest, że potomkowie Narymunta znani byli zarówno jako Narymuntowicze (tak spotykamy w aktach Jerzego i Patrycego), jak i Narymunto-

wie. Tak np. nieznany bliżej Narymunt ginie 2 lutego 1348 r. w bitwie z Krzyżakami nad rzeką Strawą[1]); w 1355 r. występuje inny Wasil Michałowicz Narymunt, kniaź piński, pan mścisławski[2]); wreszcie, Narymunt książę piński, czy też, jak chce Długosz, „dozorca grodów królewskich", ginie 1390 r. pod Wilnem z ręki Witolda[3]). Tak więc i Hleb mógł się nazywać Narymuntem jedynie jako syn Narymunta-Dawida.

Występuje on poraz pierwszy w dziejach 1333 r.

Nowogród znajdował się w tym czasie w ostrym zatargu z w. kniaziem moskiewskim Iwanem Daniłowiczem Kalitą, który zażądał od mieszczan opłaty tatarszczyzny, o czem oczywiście ci ostatni słyszeć nie chcieli. Iwan Kalita udał się wówczas do chana ze skargą na krnąbrnych Nowogrodzian, oni zaś obejrzeli się za litewską pomocą. Jednocześnie przypomnieli sobie świetne momenty zwycięstw Dawidowych i to, że go byli w swoim czasie „obwołali królem". Czasy to były nie tak dalekie. Dziesięć lat zaledwie minęło od zwycięstw Dawidowych a siedem dopiero od jego śmierci, czyli od chwili, w której, jakeśmy to stwierdzili w poprzednim artykule, stosunek do Litwy zmienił się, zresztą w sposób nie zasadniczy. Przypomnieli sobie też Nowogrodzianie, że Dawid-Narymunt pozostawił dorastających synów, i posłali do nich na Litwę. I „włoży Boh w serdce kniaziu Litowskomu Narymontu nareczonomu w kreszczenii Hlebu, synu welikoho kniazia Litowskoho Hedimana i prisła w Nowhorod"[4]) — tak opisuje to zdażenie kronika nowogrodzka, według odpisu, drukowanego w tomie trzecim ogólnego zbioru latopisów ruskich, skąd wyrosło podanie, że to Narymunt-Dawid-Hleb, syn Gedyminowy, który od siedmiu lat już nie żył, zjechał podówczas do Nowogrodu. Karamzin, który korzystał z innego odpisu, inaczej to miejsce cytuje, a mianowicie: „w sem że letie włoży Boh w serdce K. Narymontu, w kreszczenii Hlebu i prisła w Nowhorod".

Jest to niewątpliwie pierwsza redakcja. Ten, kto pisał te słowa, wiedział, kim był Narymunt Hleb i wiedział również, że w Nowogrodzie postać ta była dobrze znaną, a więc nie potrzebował kłaść dalszych określników. Przepisywacz natomiast już czuł się w obowiązku objaśnienia czytelnika, a że sam prawdopodobnie wiedział o tym księciu niewiele, więc go wypisał tak, jak mu się trafił w rodowodach ruskich, gdzie „Narymunt", ale nie ten, figuruje jako syn Gedymina.

Jeszcze większe zamieszanie wprowadziła kronika woskresienska swojem opowiadaniem, które już zbił Karamzin[5]), o rzekomym gwałcie, popełnionym przez Gedymina jeszcze w 1331 r. na osobie władyki nowogrodzkiego i o wymuszeniu w ten sposób na Nowogrodzianach obietnicy przyjęcia na księstwo Narymunta. Całe to opowiadanie, niewątpliwie późniejszego pochodzenia, oparte na przypuszczeniu, że już Gedymin posiadał przemożne wpływy w Kijowie, nie zasługuje na wiarę. Próżno też stara się je bronić Stadnicki, którego uwagi uszedł fakt zatargu Nowogrodu z Iwanem Kalitą[6]), najzupełniej wystarczający dla wytłomaczenia incydentu[7]). W tym czasie, zresztą, Gedymin był zajęty na innym froncie i wydaje się bardzo wątpliwem, aby się miał sprawami Nowogrodu zajmować[8]).

O ile możliwem jest odtworzenie wypadków, musiały one mieć bieg następujący. Nowogrodzianie, przyciśnięci przez Iwana Kalitę, przypomnieli sobie syna Dawidowego i posłali do niego posłów: Grzegorza i Aleksandra[9]). Posłowie ci wieźli dla

---

[1]) Stadnicki, Synowie 18. [2]) Wolff, Ród Ged. 20. [3]) Por. u Stadnickiego, Synowie str. 19 i przyp. 17. [4]) Połn. Sobr. III, 77. [5]) Karamzin IV nota 294. [6]) Ibidem. [7]) Stadnicki, Synowie I. przyp. 5. [8]) Por. Halecki, Dzieje Unji I, 49. [9]) Ibidem I, 28.

młodego księcia zupełnie konkretne propozycje, gdyż Wremiennik Sofijski przyjazd Hleba Narymunta do Nowogrodu opisuje w sposób następujący: „prijecha w Nowhorod na prihorody czto jemu rkli (obiecali) w Litwie (posłowie), i ciełowa krest k Nowhorodu”[10]). Prihorody te miały być według kroniki Woskresienskiej: Ładoga, Oriechow, Korielskij Horodok, ziemia Korelska i połowa Koporja, które otrzymał „w otczynu i dziedinu dla siebie i dzieci”[11]). Wynikałoby z tego, że Hleb Narymunt przyjechał nie na kniażenie w Nowogrodzie, ale na kniażenie na włościach (prihorodach). Zjechał zaś w październiku, aby się „pokłonić św. Zofji”[12]), skąd dowiadujemy się, że był już ochrzczony i to według wschodniego obrządku, jak wszyscy, zresztą, synowie Narymunta. O ile wnosić możemy z dalszych wiadomości, Iwan Kalita najwidoczniej pogodził się z faktem dokonanym i już w następnym roku odwiedził Nowogród, gdzie był wspaniale przyjęty przez mieszczan. Następstwem tego pogodzenia się był sojusz wolnego miasta z w. kniaziem, zawarty w 1335 r. a zwrócony przeciwko Pskowowi, który był sobie wziął na księstwo wroga Iwanowego, kniazia Alexandra Michałowicza Twerskiego[13]).

Takie postępowanie Iwana może się tłomaczyć tylko blizkimi węzłami pokrewieństwa, jakie go łączyły z Narymuntem.

O tym ostatnim następna wiadomość pochodzi z 1338 r. Rezydował on wtedy na Litwie, a na włościach nowogrodzkich poosadzał swoich namiestników, przyczem w Oriechowie trzymał niewątpliwie małoletniego syna swego Aleksandra. Kiedy w 1338 r. przerażeni napadem Szwedów Nowogrodzianie posyłali do niego gońca za gońcem, aby przyjeżdżał ich ratować, nietylko sam się nie zjawił, ale nawet syna swego wyprowadził z Oriechowa, pozostawiając na włościach już jedynie swych namiestników[14]). Ostatnia to wzmianka o nim.

Istnieje wprawdzie podanie, że zginął w bitwie nad rzeką Strawą 2 lutego 1348 r., ale to podanie już wystarczająco zbił Stadnicki[15]). W rzeczywistości wiadomość ta musi się odnosić do jednego z jego braci, Dymitra lub Michała, on sam bowiem żył jeszcze napewno w sierpniu tegoż roku, kiedy po zdobyciu Oriechowa przez Szwedów namiestnik jego wypuszczonym został na wolność przez króla Magnusa[16]).

Danilewicz przypuszcza, że po śmierci Wojna, księcia połockiego, Hleb Narymunt przez czas krótki panował w Połocku[17]). Opiera się przy tem na układzie Połocka z Niemcami z 1342 r., na którym zachowała się pieczęć Hleba Narymunta[18]). Rzecz to niepewna, ale możliwa, nie mamy bowiem dowodu, aby przed 1350 r. Andrzej Olgierdowicz kniażył w Połocku[19]).

W każdym bądź razie nie do Hleba Narymunta odnosi się opowiadanie o ucieczce do chana po strąceniu Jawnuty, ani o niewoli tatarskiej i wykupieniu przez w. kniazia moskiewskiego, tak samo, jak nie odnosi się do jego ojca. Bajka ta, w którą nie wierzyli ani Stadnicki, ani Wolff, powstała na tle analogicznego wypadku, który miał miejsce w 1349 r. z synami Korjata Gedyminowicza: Semenem Świsłockim i Ajksą, założycielem Ejszyszek[20]). Wolff po części sam błąd ten powta-

---

[10]) Kronika Nowogrodzka u Karamzina IV nota 293. [11]) Karamzin IV, 203; Stadnicki, Synowie I przyp. 7. [12]) Ibidem przyp. 5. [13]) Karamzin IV, 208. [14]) Ibidem 209. [15]) Wremiennik Sofijski, Stadnicki, Synowie I przyp. 16. [16]) Stryjkowski, ks. XIII, 455; Długosz, ks. IX; Stadnicki, Synowie I, 18. [17]) Karamzin IV nota 342, wypis z kroniki Pskowskiej, gdzie powiedziano: „namiestnika Narimanta i wsech horodczan otpusti”. Magnus zdobył Oriechow na Spasa. [18]) Danilewicz 158. [19]) Rus.—Liw. Akty, Nr. 74 str. 54. [20]) Patrz u Stadnickiego, Bracia (pod Andrzejem Olgierdowiczem).

rza, kiedy wyraża przypuszczenie, że ów Semen Narymuntowicz z rodowodu, którego istnienia nie możemy stwierdzić historycznie i który najprawdopodobniej nigdy nie istniał, mógł to być kniaź Semen Swisłocki z 1349 r.[21]) Wiadomość ta umieszczona o Narymuncie w latopisie Nowogrodzkim[22]), sama przez się niedokładna i wykoszlawiona, dała początek w XVI w. innej bajce, również ukutej przez kronikarzy ruskich, o rzekomej niewoli Witenesa u Batyja[23]). P. Chodynicki wykazał bezpodstawność tej bajki[24]).

O Aleksandrze Hlebowiczu nic więcej nie wiemy poza wzmianką z 1338 r. Idąc za Okolskim, Stadnicki wyprowadza od niego książąt Rużyńskich[25]), którym Wolff tego pochodzenia zaprzecza[26]).

Nam się wydaje bardziej prawdopodobnem, że od Aleksandra Hlebowicza mogliby pochodzić książęta Koporscy, skoro Koporje należało do włości, jakie Nowogród oddał w dziedzictwo Hlebowi Narymuntowi, a wiemy z pewnością, że przynajmniej na jednej z tych włości namiestników swoich trzymał przez czas dłuższy (patrz wyżej).

Książęta ci, o których żadnych innych nie posiadamy wiadomości, wystąpili przed świętami Bożego Narodzenia 1385 r. obok Patrycego Narymuntowicza i Romana Jurjewicza (syna Jerzego Narymuntowicza) w obronie Nowogrodu przeciwko w. kniaziowi moskiewskiemu Dymitrowi Iwanowiczowi[27]).

Tymi książętami mogli być Daniło i Jurij Aleksandrowicze, występujący w historji Pskowa i Nowogrodu w latach 1404 1410. Kronika pskowska stwierdza, że w roku 1404 kn. Daniło Aleksandrowicz budował w Pskowie mur kamienny od Pskowy do Brodów[28]). Tenże „kniaź pskowski" Daniło Aleksandrowicz dowodził 1406 r. wyprawą Pskowian przeciwko Połockowi[29]), a w październiku 1407 r. pskowską wyprawą do Inflant[30]). Tego samego roku lub na początku następnego, kiedy do Pskowa zjechał kn. Konstanty Biełozierski, kn. Daniło Aleksandrowicz wraz z bratem Jurjem udali się do Nowogrodu, ustępując przed przybyszem, i otrzymali od miasta włość porchowską[31]), którą do 1399 r. władał kn. Roman Jurjewicz Narymuntowicz. Wszakże, kniaź Biełozierski zawiódł oczekiwania Pskowian i wkrótce gród opuścił, a Pskowianie tegoż 1408 r. sprowadzili z powrotem kniazia Daniłę Aleksandrowicza[32]), który już kniażył u nich aż do śmierci. Zmarł w Pskowie 4 kwietnia 1411 r. i został pochowanym w cerkwi św. Trójcy[33]).

Niezawodnie synem Daniły Aleksandrowicza był kniaź Włodzimierz Danilewicz, który w 1424 r. wyjechał na Litwę, gdzie spędził lat dziesięć[34]). Zapewne ten sam kniaź Włodzimierz występuje obok Świdrygiełły w 1432 r.[35]). Jako zięć kn. Aleksandra Fedorowicza Rostowskiego, po wyjeździe tegoż z Pskowa do Moskwy w 1434 r., sprowadzonym został przez Pskowian z Litwy na kniażenie opróżnione przez teścia[36]). Panował w Pskowie przez lat pięć i w 1439 r. przepędzonym został przez Pskowian po przyjeździe do nich z Tweru kn. Aleksandra Iwanowicza, wnuka Andrzeja Olgierdowicza, którego Pskowianie osadzili na księstwie[37]). Dalsze losy kn. Włodzimierza

[21]) Wrócimy do tej sprawy w artykule o Korjacie. [22]) Wolff, Ród Ged. 25. [23]) Połn. Sobr. III, 84. [24]) Ibidem XVII, 20. [25]) Chodynicki: Ze studjów nad dziejopisarstwem rusko-litewskiem 12—13. [26]) Synowie Gedymina I, 20. [27]) Kniaziowie (art. Rużyński). [28]) Kronika Rostowska u Karamzina V nota 107. [29]) Ibidem nota 254 str. 507. Karamzin wyraża gołosłownie przypuszczenie, że kniaź Daniło mógł być księciem Rostowskim. Za nim in verba magistri powtarza to Egzemplarskij w zamieszczonym przy końcu „Udielnych kniaziej" spisie książąt pskowskich. Przypuszczenie to nie wytrzymuje krytyki. [30]) Ibidem nota 197. [31]) Ibidem, nota 524 str. 509, także nota 202. [32]) Ibidem. [33]) Ibidem. [34]) Ibidem, nota 386 str. 560. [35]) Monum. medii aevi VI, 204. [36]) Karamzin l. c. [37]) Ibidem, str. 571.

Pokwitowanie uiszczonych kwot w r. 1930.

Wpisowe po 5 zł.

Arnold Stanisław—Artwiński Jan—Babiński Dr. Leon—Bardziński Jerzy—Bastrzykowski X. Aleksander—Białobrzeski Władysław—Bielski Sarjusz Tomasz—Biskupski Konstanty — Bohdanowicz Mieczysław — Boniecki Michał—Borkowski hr. Piotr—Borzewski Artur—Breza hr. Józef—Budny Jan—Chądzyński Stefan—Chełmicki Henryk—Choloniewski Mieczysław — Chomentowski hr. Jan — Chrzanowski Wincenty—Cielecki Artur—Cieński Adolf—Ciszewski Stefan—Czapski-Hutten hr. Emeryk—Czarnowski Józef—Czartoryski ks. Olgierd—Czosnowski Leon — Danielski Jan — Dąmbski hr. Wacław — Dobiecki Tadeusz —Dworzaczek Włodzimierz — Dziurzyński Dr. Eugenjusz — Eynarowicz Stanisław—Eynarowicz Wincenty—Frankowski Wawrzyniec — Gierowski Włodzimierz — Glinka Mikołaj — Gołogórski Leon — Gosiewski Tadeusz—Grabiński Stanisław—Grabowski hr. Emil—Grocholski hr. Henryk — Grocholski hr. Remigjusz—Grzybowski Witold—Gumiński Kazimierz—Horoch br. Zdzisław—Horoszewicz Tadeusz—Horoszkiewicz Roman — Humięcki Adam — Humnicki Stefan — Iwanowska Ludwika—Jarnuszkiewicz Czesław—Jełowicki-Bożeniec X. Bkp. Adolf — Jełowicki Stefan—Jezierski hr. Stanisław—Jezierski hr. Władysław—Jezierski hr. Zygmunt—Karski Szymon—Karski Włodzimierz—Karwosiecki Zdzisław—Kępiński Dr. Witold—Kętrzyński Dr. Stanisław—Kisielnicki Kazimierz—Kleniewski Przemysław—Kobylański Aleksander—Kolankowski Dr. Ludwik—Konczyńska Wanda—Korytowski hr. Erazm — Kozakowski Stanisław — Koźmian Jan—Krasicki hr. Aleksander — Kublicki-Piottuch Alfred — Kurowski Juljan — Kurnatowski Eryk—Kurzeniecki Józef—Lanckoroński hr. Antoni — Łandsberg Konrad — Łastowiecki Kazimierz—Lekszycki Jerzy—Likowski X. Dr. Henryk—Linowski Stanisław—Lipczyński Władysław—Lipkowski Stanisław—Liptay Dr. Maksymiljan—Lubomirski ks. Eugenjusz—Lubomirski ks. Kazimierz—Mackiewicz Antoni—Meysztowicz Aleksander—Michałowski hr. Józef—Młochowska Julja — Moszyński hr. Jan — Mycielski hr. Edward—Okęcki Stefan—Olszowski Karol—Osiecimski-Czapski hr. Andrzej—Ostrowski hr. Andrzej—Ostrowski hr. Jan Krystyn—Ostrowski hr. Krystyn—Paszkowski Wacław—Pętkowski Jan—Piasecki Tadeusz—Pieniążek-Odrowąż Janusz—Piłsudski Stefan — Plater-Broel hr. Witold—Ponikiewski Stefan—Poniński hr. Stefan—Potocki hr. Henryk—Potocki hr. Jarosław—Potulicki hr. Henryk—Potulicki hr. Karol—Potworowski Andrzej—Przezdziecki hr. Konstanty—Raczyński Stefan — Radoński Józef — Radoński Stanisław—Radoszewski Michał—Radziwiłł ks. Artur—Radziwiłł ks. Karol—Riesenkampf Alfons—Rostworowski hr. Stefan—Rozwadowski Dr. Jan—Rudziński Stanisław—Rusiecki Stanisław—Ruszkowski Klemens—Ruszkowski Marjan—Rzewuska hr. Janina—Sapieha ks. Paweł—Siemieński Wacław—Skarzyński Adam—Skarzyński Henryk—Skarzyński Kazimierz — Skirmunt Henryk — Skirmunt Roman — Slizień Olgierd — Sobański hr. Jan — Sokolnicki Jan—Sokolnicki Michał—Stanisławski Wincenty—Sławski Dr. Stanisław—Stepczyński Szczęsny — Stolzenwald br. Leonard — Swidwiński Dr. Adolf—Świtkiewicz X. Józef—Sczaniecki Michał—Sczaniecki Władysław—Szołdrski hr. Wiktor—Szwejcer Janusz—Szymanowski Eustachy — Taczanowski ord. Jan — Tarnowski hr. Hieronim—Tarnowski hr. Stefan—Taube br. Michał—Theodorowicz Leon — Tomaszewski Jerzy — Trzebiński Stanisław — Tuchołka Wiesław—Turobojski Stefan—Tyszkiewiczowa hr. Róża — Uznański Jerzy — Uznański Witold—Wehr Witold — Wiesiołowski Miron — Wilski Tytus—Woroniecki-Korybut ks. Henryk—Woroniecki-Korybut ks. Stefan—Wyganowski Stanisław—Zabłocki Stefan—Zamoyski hr. ord. Maurycy—Żółkiewski Jerzy.

Wkładki członków za 1928 r. po 12 zł.

Archiwum miasta Lwowa—Chołodecki-Białynia Józef, (6 zł.)—Fijałek X. Dr. Jan—Friedberg Dr. Marjan — Pierzchała Ludwik—Michał hr. Tarnowski—Sołtan hr. Władysław, (2 zł.)—Wąsowicz Jerzy.

Wkładki członków za 1929 r. po 12 zł.

Archiwum Miasta Lwowa—Bibljoteka Baworowskich, Lwów — Bardziński Jerzy — Białkowski Dr. Leon—Bielski hr. Juljusz—Biskupski Konstanty—Brandys Józef — de Castellane-Kusztelan Bohdan—Chądzyński Stefan—Chrzanowski Wincenty—Cielecki Artur—Czarnowski Józef — Dąbkowski Dr. Przemysław — Dąmbski hr. Wacław — Dobiecki Tadeusz — Dunikowski Dr. Juljusz—Drzewicki Dr. Stefan—Dziurzyński Dr. Eugenjusz — Eynarowicz Wincenty — Fijałek X. Dr. Jan—Friedberg Dr. Marjan — Gajewska Felicja, — Geschke Dr. Bruno—Głażewski Wacław, (3 zł.)—Gołogórski Leon—Grabowski hr. Emil, (15 zł.) — Halecki Dr. Oskar Horoch br. Zdzisław — Jasiński Zygmunt — Jezierski hr. Stanisław—Jezierski hr. Władysław Jezierski hr. Zygmunt—Kamocki Franciszek—Karski Szymon — Kępiński Dr. Witold — Klemiewski Przemysław—Kobylański Aleksander—Konarski Szymon — Krasicki hr. Ksawery — Kruczkowski Sylwester—Kublicki-Piottuch Alfred—Kurnatowski Eryk—Lanckoroński hr. Antoni — Lasocki hr. Józef — Lekszycki Jerzy, (15 zł.) — Leszczyński Adam, (6 zł. 80 gr.) — Linowski Stanisław—Lipkowski Stanisław—Lisowski Bolesław—Lubomirski ks. Kazimierz—Lubomirski ks. Stanisław, (15 zł.)—Łęcki Stanisław,—Łoś hr. Stanisław—Łyskowski Tomasz—Maniewski Mateusz—Miliński Józef—Moszyński hr. Jan — Ostrowski hr. Andrzej — Pętkowski Jan — Pieniążek-Odrowąż Jan — Piasecki Tadeusz—Potocki hr. Jarosław—Potocki hr. Henryk—Raczyński Stefan — Radoński Józef — Ratajczak X. Stanisław, (11 zł.)—Rzewuska hr. Janina—Sapieha ks. Paweł—Skarzyński Adam—Sołtan hr. Władysław—Sławski Dr. Stanisław—Stolzenwald br. Leonard — Swidwiński Dr. Adolf — Świtkiewicz X. Józef — Szołdrski hr. Wiktor — Tarnowski hr. Michał — Tarnowski hr. Stefan — Tomaszewski Jerzy — Turobojski Stefan — Tyszkiewiczowa hr. Róża — Uleniecki Aleksander — Uznański Witold — Walewski Kazimierz,—Wilski Tytus—Zawadzki Michał.

Wkładki członków za rok 1930.

Archiwum Ziemskie Lwów, (24 zł.) — Biblj. Baworowskich Lwów, (12 zł.) — Biblj. Kórnicka, (12 zł.)—Białkowski Dr. Leon, (12 zł)—Białobrzeski Władysław, (12 zł.) — Bielecki Emil, (24 zł.)—Bielski hr. Juljusz, (12 zł.)—de Castellane-Kusztelan Bohdan, (12 zł.)—Cielecki Artur, (12 zł.) — Czerwiński Zygmunt, (12 zł.) — Czołowski Dr. Aleksander, (12 zł.)—Danielski Jan, (24 zł.)—Dąbkowski Dr. Przemysław, (12 zł.)—Drzewicki Dr. Stefan, (12zł.)—Fiałek X. Dr. Jan, (12 zł.)—Frankowski Wawrzyniec, (24 zł.)—Głażewski Wacław, (22 zł.)—Grymkowski W., (7 zł.)—Horoszkiewicz Roman, (6 zł.) — Jezierski hr. Władysław, (6 zł.)—Jezierski hr. Zygmunt, (6 zł.) — Kochanowski Stanisław, (24 zł.) — Kończyńska Wanda, (24 zł.)—Krasicki hr. August, (12 zł.)—Krasicki hr. Ksawery, (12 zł.)—Kruczkowski Sylwester, (12 zł.)—Krzepela Józef, (24 zł.)—Lanckoroński hr. Antoni, (24 zł.)—Laskowski Stanisław, (12 zł.)—Lasocki hr Józef, (12 zł.)—Lasocki hr. Zygmunt, (12 zł.) — Leszczyński Adam, (12 zł.)—Łyskowski Tomasz, (12 zł.)—Maniewski Mateusz, (12 zł.)—Miliński Józef, (12 zł.)—Oczkowski Stanisław, (12 zł.)—Pieniążek-Odrowąż Jan, (24 zł.) — Pisarczuk Kazimierz, (24 zł.)—Poźniak Alfred, (24 zł.)—Radoński Stanisław, (12 zł.)—Rzewuska hr. Janina, (6 zł.)—Sleszyński Józef, (12 zł.)—Sokolnicki Jan, (12 zł.)—Stanisławski Wincenty (12 zł.)—Wojciechowski Zygmunt, (12 zł.) — Zawadzki Michał, (12 zł.) — Zawadzki Szczęsny (12 zł.).

Sprzedaż odręczna w r. 1930.

Archiwum Ziemskie Lwów: 46 zł. 75 gr.—Ascher Księg.: 45 zł. 50 gr.—Bibl. Polska Księg.: 23 zł. 60 gr.—Danielski Jan: 62 zł. 60 gr.—Gebethner Księg. Warszawa: 20 zł. 60 gr.—Gubrynowicz Księg. Lwów: 108 zł. 15 gr. — Jarnuszkiewicz Czesław: 139 zł. 10 gr. — Koło Prawników Poznań: 6 zł.—Karwosiecki Zdzisław: 105 zł.—Konczyńska Wanda: 23 zł. 65 gr.—Laskowski Stanisław: 7 zł. 50 gr. — Ks. Woroniecki i Pułaski Franciszek: 153 zł. 50 gr.—Leszczyński Adam: 12 zł. 50 gr.—Odrowąż-Pieniążek Jan: 115 zł. 78 gr.—Prażmowski St.: 10 zł. 65 gr.—Rudziński Stanisław: 184 zł. 30 gr.—Trzaska Księg. Warszawa: 19 zł. 10 gr. — Zamoyski hr. Konstanty: 153 zł. 90 gr.

(—) *POŹNIAK*
Skarbnik P. T. H.

Zestawienie rachunkowe Oddziału Warszawskiego P. T. H. za rok 1930.

PRZYCHÓD

	zł. gr.
Wpłata na otwarcie rachunku Oddz. Warsz. w P. K. O.	25.—
Przekaz ze Lwowa dla delegata na Walne Zgromadzenie	100.—
Przekazy Oddz. Lwowskiego	335.—
Przelew Oddz. Lwow. na Miesięcznik (czł. 45 po 12 zł.)	540.—
Wkładki Oddziału Warszawskiego (nowych czł.: 108 po 29 zł.)	3132.—
(starych czł.: 114 po 24 ,,)	2736.—
(prenum. Mies.: 17 po 18 ,,)	306.—
Nadpłaty członków O. W. i niedopłacone wkładki	283.14
Wkładki czł. dożywotn.: (3 po 600)	1800.—
Darowizna p. Karwosieckiego	200.—
Zwrot kosztu kliszy	35.—
Razem: zł.	9492.14

ROZCHÓD

	zł. gr.
Zwrot wpłaty na otw. rachunku Oddz. Warsz. w P. K. O.	25.—
Druki i blankiety P. K. O.	24.20
Manipulacja w P. K. O.	17.70
Wydatki organizacyjne Oddz. War.	42.30
Poświadczenia rejentalne	35.88
Wydatki sekret. i opłaty poczt.	398.00
Drukarnia i klisze dla Miesięczn.	3535.67
Klisze do pracy Dr. Heleny Polaczkówny	322.56
Zwrot kosztów podr. delegatów Oddz. War. do Lwowa na Walne Zgrom.	250.—
Przelew wpisowego nowych człon. Oddz. Warsz. na rach. Zarz. Gł.	571.—
Przelew na ks. oszczędn. O. W.	3001.—
Przelew na konto warsz. Zarz. Gł.	500.—
Saldo Oddz. Warsz. z 25% wkładek członkow. (t. j. 1421,75 zł) na zasadzie § 5. statutu	225.67
Pozostałość kasowa na opł. Rocznika	542.28
Razem: zł.	9492.14

Stan funduszów:

1.	Na książce oszczędnościowej Oddz. Warszawskiego	3001.—
2.	Saldo Oddziału Warszawskiego	225.—
3.	Pozostałość kasowa na opłatę „Rocznika"	542.28
	Razem: zł.	3768.28

Warszawa, 18 stycznia 1931 r.

Komisja rewizyjna Oddz. Warsz. P. T. H. stwierdziła zgodność z dowodami niniejszego sprawozdania:

(—) *Henryk Potocki.* (—) *Zygmunt Kleszkowski.*
(—) *Stanisław Łoza.*

za zgodność:
(—) *Jerzy Odrowąż Pieniążek*
Skarbnik Oddz. Warsz.

Członkowie Polsk. Tow. Heraldyczn.

Przystąpili w charakterze Człon. Zwyczajnych:

a) do Oddziału Lwowskiego: Cieński Adolf — Lwów, ul. Kornela Ujejskiego 8.

b) do Oddziału Warszawskiego: Geschke Dr. Bruno—Gdańsk, Hundegasse 47, (przeszedł z Oddz. Lw.)

Grodzicki Tadeusz — Wrząca, poczta Błaszki, woj. Łódzkie.

Pusłowski hr. Karol-Wojciech — Grubno, poczta Chełmno. woj. Pomorskie.

Stanisławski Wincenty—Kalisz, ul. Stawiszyńska 20, (przeszedł z Oddz. Lw.)

Pokwitowanie uiszczonych kwot w r. 1931.

Prostuje się w Nr. 1, na str. 28, w Pokwitowaniu uiszczonych kwot zamiast: w r. 1930 winno być: w r. 1931, i skreśla się tamże: Frankowski Wawrzyniec, (12 zł.)—Grabowski Kazimierz (12 zł.)—Lanckoroński hr. Antoni (24 zł.), jako kwoty wpłacone za rok 1930, a nie za rok 1931.

Wpłacili do Oddziału Lwowskiego Cieński Adolf, (12 zł.)—Gajewska Felicja, (12 zł.)—Leszczyński Adam, (3 zł. 70 gr.)—Oczkowski Stanisław, (12 zł.)—Śląski Jerzy, (12 zł.)

Wpłacili do Oddziału Warszawskiego za rok 1930: Frankowski Wawrzyniec, (12 zł. przek. ze Lwowa)—Grabowski Kazimierz, (12 zł.)—Grocholski hr. Henryk, (20 zł.)—Krzepela Józef, (12 zł. przek. ze Lwowa)—Lanckoroński hr. Antoni, (24 zł. przek. ze Lwowa)—Lasocki hr. Zygmunt, (28 zł. 90 gr. za odbitki art.)—Pieniążek-Odrowąż Jan, (12 zł. przek. ze Lwowa)—Pisarczuk Kazimierz, (12 zł. przek. ze Lwowa)—Pusłowski hr. Karol, (5 zł. wpis i 24 zł.)—Trepka Edmund, (24 zł.)—1 wpis, (5 zł. zwrócono ze Lwowa).

Za rok 1931: Arkuszewski Kazimierz, (24 zł.)—Arnold Stanisław, (24 zł.)—Babiński Leon, (24 zł.)—Białkowski Leon, (12 zł.)—Bielecki Emil, (12 zł. przek. ze Lwowa)—Cieński Adolf, (12 zł. przek. ze Lw.)—Czapski-Hutten Bogdann, (12 zł.)—Czapski-Hutten X. Prałat, (18 zł.)—Czarnowski Jan, (24 zł.)—Czartoryski ks. Olgierd, (24 zł.)—Czołowski Aleksander, (12 zł. przek. ze Lw.)—Czosnowski hr. Leon, (24 zł.)—Danielski Jan, (12 zł. przek. ze Lw.)—Dunikowski Juljusz, (24 zł.)—Dziadulewicz Stanisław, (24 zł.)—Drzewiecki Stefan, (12 zł. przek. ze Lw.)—Eynarowicz Wincenty, (24 zł.)—Frankowski Wawrzyniec, (12 zł. przek. ze Lw.)—Geschke Bruno, (24 zł.)—Gosiewski Tadeusz, (26 zł.)—Grodzicki Tadeusz, (5 zł. wpis i 24 zł.)—Grzybowski Witold, (24 zł.)—Gumiński Kazimierz, (24 zł.)—Humnicki Stefan, (24 zł.)—Iwanowska Ludwika, (24 zł.)—Jarnuszkiewicz Czesław, (24 zł.)—Jasiński Zygmunt, (24 zł.)—Jełowicki X. Bkp. Adolf, (24 zł.)—Jezierski hr. Jerzy, (24 zł.)—Jezierski hr. Władysław z Sobienia, (24 zł.)—Kamocki Franciszek, (12 zł.)—Karwosiecki Zdzisław, (24 zł.)—Kawa Haag, (18 zł.)—Kętrzyński Stanisław, (24 zł.)—Kieszkowski Zygmunt, (24 zł.)—Komorowski Stanisław, (24 zł.)—Konopka Jozef, (24 zł.)—Kozakowski Stanisław, (24 zł.)—Koziorowski X. Stanisław, (24 zł.)—Kozłowski Stanisław Aleksander, (24 zł.)—Kruczkowski Sylwester, (12 zł. przek. ze Lw.)—Kurowski Juljan, (24 zł.)—Kurzeniecki Józef, (24 zł.)—Landsberg Konrad, (24 zł.)—Lasocki hr. Józef, (12 zł. przek. ze Lw.)—Lasocki hr. Zygmunt, (12 zł.)—Lubomirski ks. Stanisław, (24 zł.)—Łoś hr. Stanisław, (18 zł.)—Łoza Stanisław, (12 zł.)—Mackiewicz Antoni, (12 zł.)—Meystowicz Aleksander, (24 zł.)—Meysztowicz Zygmunt, (5 zł. wpis i 24 zł.)—Mieroszewski hr. Leonard, (24 zł.)—Moszyński hr. Jan, (24 zł.)—Około-Kułak Kazimierz, (24 zł.)—Odrowąż-Pieniążek Jerzy, (24 zł.)—Paszkowski Wacław, (24 zł.)—Pisarczuk Kazimierz, (9 zł. przek. ze Lw.)—Plater-Broel hr. Witold, (24 zł.)—Podczaski Władysław, (18 zł.)—Potocki hr. Henryk, (24 zł.)—Potulicki hr. Henryk, (24 zł.)—Potworowski Andrzej, (24 zł.)—Pożniak Alfred, (12 zł. przek. ze Lw.)—Prażmowski-Belina Zbigniew, (24 zł.)—Przezdziecki hr. Konstanty, (24 zł.)—Radoszewski Michał, (24 zł.)—Radziwiłł ks. Artur, (24 zł.)—Radziwiłł ks. Konstanty, (24 zł.)—Rey hr. Andrzej, (5 zł. wpis i 24 zł.) — Rozwadowski Jan, (24 zł.)—Rudziński Stanisław, (24 zł.)—Sczaniecki Władysław, (24 zł.)—Seminarjum Uniw. Jag., (12 zł.)—Skarżyński Henryk, (24 zł.)—Sławski Stanisław, (24 zł.)—Sleszyński Józef, (12 zł. przek. ze Lwowa) — Stanisławski Wincenty, (24 zł.)—Świtkiewicz X. Józef, (12 zł.)—Śląski Jerzy, (19 zł.)—Tarnowski hr. Stefan, (24 zł.)—Uznański Jerzy, (24 zł.)—Walewski Kazimierz, (24 zł.)—Wehr Witold, (24 zł.)—Wieleński Bolesław, (18 zł.)—Zawadzki Michał, (12 zł. przek. ze Lwowa) — Zwierkowski Jerzy, (24 zł.)

Skarbnik Oddziału Warsz.
(—) *Jerzy Odrowąż Pieniążek.*

P. T. Członkom, którzy przedpłaty za rok 1931 dotychczas nie uiścili, nie będzie się wysyłać dalszych numerów „Miesięcznika", aby nie narażać Towarzystwa Heraldycznego na straty finansowe.

Daniłowicza nie są nam znane, skoro go jednak więcej nie spotykamy na Litwie, przypuścić musimy, że szukał szczęścia na Rusi Moskiewskiej, gdzie dalszych jego śladów szukaćby należało.

Józef ks. Puzyna.

Miscellanea.

Notatki genealogiczne z akt parafji w Łososinie Górnej.

Inwentaryzując w roku 1909 metryki parafji łososińskiej (dawny pow. sandecki), natrafiłem — po za właściwemi metrykami — na wiele luźnych notatek, odnoszących się do ważniejszych dla kościoła i parafji wydarzeń. Zapiski te, nadające księgom metrykalnym charakter niejako „silvae rerum”, wyłączył ówczesny proboszcz śp. ks. kanonik Miklasiński i osobno je oprawił.

Powstały w ten sposób dwa pokaźne tomiki, z których jeden, zatytułowany „Percepta et expensa ecclesiae łososinensis ab anno 1619 1758” zawiera na 202 stronicach wykaz wydatków i dochodów kościelnych i dla badacza stosunków ekonomicznych tego okresu stanowić może wcale wartościowy przyczynek; tomik drugi nosi tytuł „Varia” i mieści na 65 stronach luźne, nie mające ze sobą związku zapiski, odnoszące się do inwentarzy kościelnych, darów ofiarowanych na rzecz kościoła, procesów plebanów ze szlachtą o dziesięciny i t. d.

Mamy tu między innemi ciekawe „Memoriale” proboszcza ks. Piotra Lanthciusa (Łąckiego) z Pabjanic z pierwszej połowy XVII w., które zawiera dokładny spis wszystkich właścicieli Łososiny górnej i Sowlin od XV do połowy XVII wieku i ze względów genealogicznych nie jest bez znaczenia.

Zapiska ta brzmi jak następuje:

1. Memoriale. Dominos et Haeredes, tenutarios in Villa Łososina ab anno 1454, conscriptum in actis terrestribus......

Primus Petrus Slupsky de villa Slupia et haeres in Łososina cum fratre suo germano venerabili Nicolao plebano losossinensi.

Item Andreas Rupniowski Haereticus. Ten odjął hortulum cum omnibus attinentiis. Invenire documentum a. 154 nono die vero veneris 12 mensis Julii in actis Samuelis Maciejowski episcopi cracoviensis tam de agris quam decimis et alia etc.

Item erat Ieronimus Rupniowski Filius catholicus. Y then wroczil zagrodnika i the role.

Item Petrus Grabania zastawą trzymal y bel...... nie mierzal dobrze X. Ianowi Żuchowskiemu. Wzial przenice kop 20 y pozywal się z nym. I then mnie kazal despektowacz, żem ślubu nie chcial dacz...... dworze pysarze w tym...... przestrzeżono.

Ieronim Pyczkowski wstępien do Paniey Anny Grabaniney. bonus homo erat.

Martinus Luthosławski iudex sandecensis kupnem dostal Łososinę.

Albertus Kisielowski arendarius bonus homo erat.

Christophorus Salewski arendarius then mi wzial żyta kop 19 z ogrodu i brog siana, z kthórym mialem trudnoszczi.

Obgarski alias Rogowski wstąpien do Paniey Herbultowskiey y then dobywal na mnie armaty.

Procop Rokosz bonus homo erat, succesią trzymal cum uxore Cristina y obieczal przywroczycz co by należało koszcziolowy. morte praetentus est.

Ioannes Lasoczky arendarius haereticus erat a przeczie dal blachy na...... koszczielną.

Olbrycht Kisielowski arendarius bonus homo erat.

Albertus Kochański pater kupnem dostał, kthóremu ia mowil X. Piotr, aby nie kupowal, ażbym się rozprawial z panią Cristiną Rokoszową coram iudicio.

Albertus Kochański Filius successione trzyma y despecti mnie wyrządza X. Piotrowi Plebanowi na then czas łososińskiemu.

2. Memoriale Dominos et haeredes tenutariosque in Sowliny.

Stanislaus Iordan pater then arendą dostal Kmieczia Drożdżaka alias tabernatora od księdza Grzegorza a Rupniow. Czy pobrali im wszystkie substancie, bo byly Hereticami.

Petrus Iordan Filius successią trzymal.

Nicolaus Pieniążek kupnem.

Olbrycht Rożen wstąpien do Paniey Pieniążkowey Nikodemowey a nie do Mikołajowey.

Martinus Luthosławski alias iudex kupnem dostal y thego pozywal Ioannes Żochowski cum Iacobo Vistlicio alias cum Spercha de Proszowicze o Drożdżaka y o dziesięciny. Ja X. Piotr Lantcius mialem z nim posthanowienie do szmierczi jego.

Albertus Kisielowski arendarius.

Christopherus Trzczińśki arendarius.

Anna Palczewska succesią trzymala po oycu, kthórąm pozywał y dala mi zlotych 50 polonicalium legumin nie wspominam.

Ioannes Kamienski kupnem dostal y pozywalem go, w tym go zabito y mial się ze mną zgodzicz.

Katherina Kamieńska domina advitalitialis y thę pozywam cum filiabus et maritibus.

Ioannes Chwalibog ten odjął był Gwiżdża kmieczia, bo był wstąpien do Paniey Laskowskiey, kthóra miala z nim syna Marcina y Sebastyana, kthórzy byli haeredes.

Andreas Laskowski filius Martini then przywróczil Gwiżdża kmieczia za przewodem prawnim y summitowal się podpisacz...... grzywien nie impedowacz y respondere do Grodu sandeckiego pro dilatione. Tenże y dziesięcinę placzi po złp. 16.

Z dalszych zapisów wynika, że w roku 1599 kupił pan Lipski folwark górny w Łososinie od pana Stanisława Gabańskiego, który go dostał po stryju swym Wawrzyńcu. Z tym znów procesuje się poprzednik ks. Piotra, ks. Jan Żochowski a w „summaryuszu prostym" (Varia str. 64) notuje sobie materjał do procesu.

Wogóle trudne stanowisko mają biedni proboszczowie łososińscy. Ciągle ich spotykają jakieś przykrości, to „armaty na nich dobywają", to „despekta" im czynią, to znów pan Wojciech Woleński z Laskowej (ożeniony z Anną Belinówną z Wojakowej, B. a. II. 15)[1]) „nie oddał pieniędzy za dziesięciny, żem też nie miał czem wykupić dzwonu ostatnią ratą, zaczem miasto zgorzało i dzwon mi zgorzał, od którego musiałem znowu placić, co znajdziesz in actis antiquae Sądecz". Szczęściem na pokrycie straty „darowała Jej Mość Pani Beata Iordanowa z Limanowej, Kamień", za co „pro anima eius opportet orare".

W większości jednak są parafjanie łososińscy „homines boni", bo nie ma prawie miesiąca, by pan Piotr Pieniążek z Koszar, pan Wojciech Faigiel (cż. z Anną Lipską, B. a. II. 30) z Młynnego nie przysłali, czy to „dwóch kwart wina bardzo dobrego",

[1]) Znak B. a. oznacza: „Metrices Baptisatorum antiquae".

czy to „szyny żelaza do dzwonnicy", lub „viertel kaszy tatarczanej", a nawet pan Podczaski dzierżawca części Łososiny (prawdopodobnie Kasper ożen. z Elżbietą B. a. I 60 i 66.), przez którego niedozór „wilki zepsowały gniadą krowę plebańską", daje w r. 1625 ks. Plebanowi 6 złp., za co tenże kupił mszał do kościoła.

Najhojniejszą jednak dla łososińskiej świątyni okazuje się „ślachetna pani Małgorzata Piczkowska z jej mością córką panią Zofją Rupniowską, które do odprawowania służby Bożej na czasy wieczne, składają do rąk ks. Piotra Lanthciusa z Pabianic, plebana łososińskiego, przy bytności Pana Stanisława Laskowskiego i kościelnych na ten czas będących Adama Drożdżaka i Iana Kuliga: naprzód kielich włoskim kształtem srebrny pozłocisty z patyną pozłocistą z herbem Osmorog tak mianowany", dalej „krzyż srebrny także na pewnych miejscach pozłocisty z herbem...... (nieczytelne), ornat z białej kitajki z czerwonym krzyżem adamaszkowym z manipularzem i velum białe włoską robotą na kielich, drugie siatkowe z czerwonem szyciem, obrus też na ołtarz z czerwonem szyciem" (R. 1625 — Varia str. 30.)

Juljusz Dunikowski.

Wykaz rękopiśmiennych materjałów heraldyczno-genealogicznych, znajdujących się w Bibljotece Ossolineum we Lwowie.

Podane w poniższym wykazie rękopisy treści heraldyczno-genealogicznej znajdują się w Bibljotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie. Wykaz sporządzono na podstawie hektografowanego „Inwentarza" tejże Bibljoteki, wydanego w roku 1926 we Lwowie.

Cyfry zamieszczone przed tytułem rękopisu oznaczają numer kolejny w Inwentarzu rękopisów Bibljoteki im. Ossolińskich. Ze względu na brak indeksu osobowego w świeżo wydanym „Inwentarzu" wykaz taki oddać może dużą usługę przy badaniach heraldyczno-genealogicznych.

1565. Genealogia domu Michałowskich 1781.
1579. Genealogia domu Stanislawskich.
1832. Wiadomości tyczące się Przyłęckich.
1859. Genealogia Przyłęckich.
1904. Dokumenty tyczące się Zamoyskich 1575—1665.
2055. Rodowód Piastów (XV w.).
2132. Genealogie XX. Litewskich.
2219. Życia Sapiehów.
2257. Papiery familijne XX. Lubomirskich.
2340. Genealogie Denhoffów, Firlejów itd.
2345. Genealogie Wiśniowieckich, Zbaraskich itd.
2421. Papiery do Bielowskich.
2914. Sumaryusze dokumentów do Ossolińskich.
3085. Żywoty hetmanów kor. i WX. Lit.
3104. Krótkie biografie ludzi z drugiej połowy XVIII w.
3106. O Bełzeckich.
3107. O Pileckich, Potockich, Tarnowskich.
3120. Henryk Jabłoński.
3214. Genealogie Wilczopolskich, Głębockich, Olędzkich i Zielińskich.
3216. Dokumenta (orygin.) odnoszące się do Wilczopolskich 1643—1774.
3330. Genealogie niektórych rodzin pruskich.
3332. Genealogie hr. Cetnerów h. Przerowa.
3362. Papiery odnoszące się do Ossolińskich 1631—1789.
3369. Consignation der adelichen Geschlechter Preussens XVII w.

3371. Dokumenty rodziny Grabowskich.
3400. Genealogiczna linia Wyżyckich.
3402. Dokumenta do Wyżyckich.
3425—3436. Skarbiec szlachectwa.
3437. Akta Herburtów i Potockich.
3439. Dokumenty tyczące się rodzin polskich.
3440. Akta tyczące się niektórych rodzin polskich.
3460. Życiorys ks. Leona Sapiehy.
3476. Alfab. Consignation aller im Haliczer Kreys befindlichen Edelleuten.
3588. Potok genealogiczny książąt i królów polskich.
3633. Papiery odnoszące się do rodziny Bełczyckich.
3649. Genealogie hr. Cetnerów.
3700. Drzewa genealogii Rybińskich i Kościuszków.
3771. Papiery rodziny Dobków.
3791. Papiery odnoszące się do Lubomirskich.
3803. Dowody familii Czermińskich.
3855. Papiery rodziny Bremerów 1657—1762.
3856. Papiery rodziny Bremerów 1658—1686.
3864. Papiery rodziny Kanimirów 1539—1613.
3865. Papiery rodziny Kanimirów 1539—1624.
3866 i 67. Papiery rodziny Kruzerów 1585—1848.
3868, 69, 72, 73. Arch. Batowskich i innych rodzin.
3881. Papiery Wojakowskich 1558—1834.
3926. Akta do rodziny Ciecierskich.
3952—3970. Arch. Stadnickich 1580—1789.
3971—3973. Arch. Mniszków 1614—1781.
3974—3989. Archiwum Ossolińskich 1515—1791.
3990. Akta rodziny Baranowskich 1695—1774.
3991. Akta rodziny Drohojowskich i Wiszniewskich.
3992. Akta rodziny Humnickich i Zielonków.
3993. Akta rodziny Zamoyskich.
3994. Akta rodziny Krasickich, Błeszczyńskich, Bełzeckich, Wojakowskich i Hyńków.
3995. Akta rodziny Dydyńskich, Bukowskich, Siedlińskich.
3996. Akta rodziny Czartoryskich i Potockich.
4043—4171. Archiwum Lipowieckie 1534—1850.
4215—4223. Zbiór dokumentów familijnych Grabowskich 1354—1848.
4225. Przyczynki do historyi rodziny Grabowskich.
4226. Notatki familijne (Archiwum Grabowskich).
4241. O rodzinie Grabowskich.
4257. Zbiór genealogii: Bariatyńskich, Bielińskich, Błeszczyńskich, Czetwertyńskich, Działyńskich, Fredrów, Gorzeńskich, Grabowskich, Kleistów, Lubeckich, Lubomirskich, Prądzyńskich, Rogalińskich, Rzewuskich, Turnów, Weronieckich, Wyganowskich, Zbaraskich.
4258. Genealogie potomków Gedymina i XX. Mazowieckich.
4261. Genealogie Ossolińskich i Stadnickich.
4262. Genealogie 51 rodzin polskich.
4266. Hist. domu Gurskich h. Nałęcz 1382—1838.
4286. Papiery do rodziny Hołyńskich 1620—1841.
4368 i 9. Papiery familijne Wasilewskich.
4432. Papiery do Daniłowiczów 1602—1783.
4433. Papiery do Uchańskich 1514—1598.
4518—4529. Akta rodziny Drohojowskich 1417—1865.
4649. Herbarz polski.
4665. Herbarz polski z XVII w.

4710. Genealogie Grabowskich, Humieckich, Jarmolińskich, Lubomirskich, de Manners — Murissonów, Markowskich, Potockich, Stadnickich, Wolanowskich etc.

4798. Genealogia Jabłonowskich h. Grzymała.

4881. Zbiór genealogii różnych familii polskich.

5156. Wiadomości historyczne o rodzinach Żydowskich, Porembskich i Wybranowskich.

5387. Papiery Kazanowskich.

5390. Dokumenty rodziny Kościuszków 1645—1792.

5391. Dokumenty rodziny Mickiewiczów 1706—1824.

5396. Akta rodziny Protasowiczów 1543-1699.

5398. Papiery rodziny Mokrzeckich 1650—1798.

5400. Papiery rodziny Owickich 1796—1853.

5404. Akta rodziny Radomyskich oraz rodzin spokrewnionych: Borkowskich, Celińskich, Dębickich, Grochowskich, Niewęgłowskich, Romanowiczów, Skrzyszewskich, Turskich 1687—1828.

5412. Akta rodziny Chreptowiczów 1644—1721.

5413. Papiery rodziny Makowieckich 1706—1770.

5414. Akta rodziny Śnieżko-Błockich h. Leliwa 1594—1857.

5416—5417. Archiwum Łopienieckie. Smogorzewscy — Bittowtowie — Szczygielscy — Grabowscy.

5424. Archiwum Matuszewiców i Sufczyńskich 1704—1812.

T. I.

Kawalerowie orderu św. Stanisława.

(*1.XII.1815 — 29.XI.1830*).

Bentkowski-Prawdzic Feliks Jan * 27.5.1781 † 23.8.1852, prof. uniw. warsz., IV — 4. 5. 1819.
Bentkowski Ludwik, sekretarz w biurze rady st., IV — 24. 5. 1829.
Bergoni Władysław † 13.6.1829, lekarz bataljonowy, IV — 17. 2. 1829.
Bergonzoni Michał * 1744 † 5.3.1819, IV — 19. 11. 1816; III — 29. 4. 1818.
Bernardowicz Henryk † 18.7.1850, prof. korp. kadet., IV — 25. 6. 1829.
Berski Franciszek * 14.1.1792 † 22.9.1863, insp. gen. dróg i mostów, IV — 20. 1. 1823; [III — 9. 12. 1823.
Betley Jan * 24.8.1778 † 30.5.1853, sędzia kryminalny, IV — 18. 6. 1822.
Beulwitz, podpułkownik w. ks. Sasko-Wejmarskiego, III — 24. 6. 1829.
Białobrzeski Jakób, kustosz kapituły podlaskiej, III — 24. 5. 1829.
Biegański Łukasz * 15.10.1755 † 6.6.1839, gen bryg. 27. 12. 1807, gen. dyw. 3. 9. 1826. [II — 16. 10. 1820.
Bielawski, urz. VIII r., kanc. szt. głów., IV — 16. 6. 1829; III — 26. 7. 1830.
Bielczyński Jan, adjunkt w kom. wojew. kaliskiego, IV — 24. 5. 1829.
Bieliński Jan Władysław † 8.7.1860, deputowany okr. konińskiego, III — 13. 6. 1825.
Bielski Wincenty, nacz. wydz. w K. R. S. W. i policji, III — 30. 8. 1822.
Bieńkowski Antoni † 25.10.1834, sędzia tryb. najw., sen. kaszt., II — 1. 12. 1815.
Bieńkowski Franciszek † 17.6.1854, ref. w kom. rz. s. w. i pol., IV — 24. 5. 1829..
Bieńkowski Ignacy, dyrektor mennicy, III — 26. 4. 1818.
Bieńkowski Michał † 7.11.1837, marsz. sejm. płock., sędzia apel., III — 9. 7. 1822.
Bieńkowski Sylwester † 24.7.1851, podsekretarz dyr. stad. IV — 31. 8. 1830.

Biernacki Feliks, urz. kancelarji cyw. w. ks. Konstantego, IV — 16. 8. 1825.
Bierzyński Roman, referent dyrekcji policji, IV — 24. 5. 1829.
Biesiekierski Feliks † 30.6.1841, członek kom. cen. bydgoskiej, IV — 1. 12. 1815.
Biliński Klemens * 23.11.1783 † 20.8.1855, nacz. sekc. skarb. w kom. woj. krak IV—24. 5.
Blankenhagen Iwan, urzędnik min. spraw zagran. rosyjsk. III — 16. 8. 1825. [1829.
Bloede Bogumił, komisarz górniczy, IV — 31. 7. 1818
Błażowski Bonawentura † 22.12.1827, kasjer jen. Król. Polskiego, III — 13. 4. 1824.
Bobakowski Ignacy, urz. szt. w. ks. Konstantego, IV — 16. 8. 1825.
Bobiatyński Ignacy, urz. wil. okr. nauk., radca tytularny, III — 25. 6. 1829.
Bobiński Józef † 9.8.1824, prezes tryb. cyw. dep. łomżyńskiego, III — 1. 12. 1815.
Bobrowski Antoni, szef biura w adm. solnej, int. gen. skarbu, III—23.1.1823; IV—1.12.1815.
Bobrowski Antoni † 18.1.1852, r. prokur. gener., II — 24. 5. 1829; III — 26. 1. 1820.
Bobrowski Szymon Tadeusz † 11.9.1857, kom. deleg. obw. piotrkow., IV — 26. 12. 1820;
[III — 24. 5. 1829.
Boczkowski Józef † 11.8.1880, inspektor policji w Warszawie, IV — 1. 7. 1830.
Bogalski Walenty, IV — 24. 5. 1829.
Bogatko, † 1840, wójt gminy łowickiej, IV — 20. 6. 1826.
Bogusławski Adam † 15. 11.1872, inż. dyr. dróg i mostów, IV — 24. 5. 1829.
Bogusławski Ludwik * 25.8.1775 † 20.11.1840, dowódca 4. p. p. linj., II — 25. 6. 1829.
v. Bohlen, kapitan p. kirasjerów w. pruskich, IV — 7. (14). 6. 1829.
Bojanowski, pułkownik w. pruskich, III — 7. 6. 1829.
Bojarski Wojciech, nacz. sekc. w k. rz. p. i skarbu, IV — 13. 6. 1825; III — 24. 5. 1829.
Bolesta Ignacy † 20.5.1838, pułk., dyr. Banku Polsk., III — 17. 10.1819; II — 19. 10. 1826.
Bolschwing I-y bar., pułkownik wojsk rosyjskich, II — 23. 9. 1829.
Bońkowski Wojciech, poborca woj. płockiego, III — 13. 4. 1824; IV — 24. 5. 1829.
Borakowski Dominik * 1750 † 4.8.1831, sędzia apel. 1808, III —1. 12. 1815; II — 13. 6. 1825.
Borakowski Jan † 26.12.1841, radca prokur. gen., III — 26. 12.1820; II — 13. 6. 1825.
Borakowski Modest † 20.3.1840, konsul rosyjski w Gdańsku, IV — 29. 6. 1830.
Borakowski Kazimierz † 26.12.1841, r. kom. centr. likw. Kr. Polsk., III — 24. 5. 1829.
Borck, radca tajny dworu pruskiego, III — 30. 6. 1830.
Boreysza Stefan, sztabs-kap. w. ros., kom. obw. bialsk., IV — 1. 12.1815, III—23. 2. 1829.
Borkowski Józef, podsędek powiatu koneckiego, IV — 24. 5. 1829.
Borowski Antoni † 5.12.1841, sekr. kom. nadzoru lazaret., IV — 1. 12. 1815.
Borzewski Antoni, sekr. kom. uregul. handlu i żeglugi, IV — 21. 1. 1817.
Borzęcki Maurycy † 21.1.1845, sekr. w. k. rz. w. r. i o. p., IV — 24. 5. 1829.
Bouquet Feliks, sekretarz komisji likwidacyjnej, IV — 7. 8. 1821.
Boznański Aleksander, vicereferendarz w kanc. rady stanu, IV — 26.12. 1820; III — 13.
Bracciano ks., III — 29. 11. 1819; II — 27. 5. 1824. [6. 1825.
Brandt Franciszek Antoni * 27.3.1777 † 21.9.1837, dr. medycyny, III — 5. 10. 1830.
Bratoszewski Rafał † 1825, właściciel Aleksandrowa Łęczyckiego, sędzia pokoju pow.
[orłowskiego,, II — 4. 9.1821.
Braun Jan, † 15.3.1857, kapitan p. grenadjerów gw., III — 16. 8. 1825.
Brener Ludwik, saski urzędnik min. spraw wewnętrznych, III — 1. 10. 1828.
Brieseman von Netting, generał major wojsk rosyjskich, II — 27. 9. 1830.
Briskorn, radca wojenny ces. rosyjskiego, II — 16. 6. 1829.
von der Brinken bar. Juljusz Holte † 2.6.1846, nadleśniczy jeneralny, II — 13. 6. 1825.
Brocki Aleksander † 17.4.1836, ref. stanu, III — 26. 4. 1818; II — 21. 1. 1823.

Brodowski Antoni * 1784 † 31.3.1832, art. mal., prof. uniw. warszaw. III — 13. 6. 1825.
Brodowski Karol † 15.1.1864, sekretarz rady najwyż., IV — 1. 12. 1815; III — 26. 12. 1820; [II — 24. 5. 1829.
Bromirski Jan, asesor leśny przy kom. wojew. płockiego, III — 13. 4. 1824.
Bromirski Jan † 31.5.1849, urz. do szczeg. por. w k. r. p. i sk., III — 24. 6. 1829.
Bromirski Józef † 6.2.1846, sędzia pokoju, IV — 25. 1. 1825; III — 28. 3. 1826.
Bromirski Kacper * 1.9.1786 † 10.3.1832, kom. del. do obw. hrubieszow., III — 24. 8.1824.
Bromirski Stanisław, sędzia tryb. cyw. dep. płock., III — 1. 12. 1815.
Broniewski Józef † 11.3.1837, kom. del. do obw. pułtuskiego, III — 13. 4. 1824.
Bronikowski Józef † 1841, kom. obw. konińsk., szambelan, IV — 26. 12. 1820; III — 14. 5. 1822.
Bronikowski Rafał, marsz. sejmiku konińskiego, III — 14. 5. 1822.
Bruliński Ignacy Błażej Colonna † 28.3.1875, członek W. Tow. Dobrocz., IV — 1. 7. 1830.
Brykczyński Józef † 1822, sekretarz komisji żeglugi, IV — 21. 1. 1817.
Brzęcki-Brzenski Jan † 26.4.1852, sztabs-lekarz, IV — 22. 10. 1820.
Brzeziński Andrzej * 1765 † 12.11.1819, czł. W. T. Dobroczyn., IV — 19. 11. 1816.
Brzeziński Andrzej * 1780 † 18.8.1848, czł. W. T. Dobroczyn., IV — 21. 6. 1829.
Brzozowski Jakób † 8.11.1856, rachmistrz w izbie obrachunkowej, IV — 24. 5. 1829.
Brzozowski Piotr Paweł † 20.3.1835, sędzia apel., III — 27. 12.1819; II — 24. 5. 1829.
Buczyński Jan † 17.6.1865, dyr. kanc. senatu, IV — 13. 6.1825; III — 24. 5. 1829.
Budziszewski Michał † 27.8.1858, arch. k. rz. spraw wewn. i pol., IV — 24. 5. 1829.
Bułatowicz Wincenty, urz. c. ros. kom. nadzw. potrzeb wojska, III — 23. 1. 1823.
Busse Karol Iwanowicz, urz. wil. okr. nauk., radca dworu ces. ros., III — 17. 10. 1819.
Bülow, nacz. wydz. w min. spraw zagr. król. pruskiego, II — 2. 4. 1825.
Bürger Karol Fryderyk † 18.1.1842, kasjer jen. dyr. poczt., IV — 24. 5. 1829.
Bürgermeister, radca nadzw. austrjacki, II — 4. 7. 1828.
Cedrowski Antoni † 2.6.1836, prezes kom. wojew. podlask., II — 26. 4. 1818.
Cejpek Adam, adjunkt obwodu krasnostawskiego, IV — 24. 5. 1829.
Celiński Józef † 1829, komisarz obwodu kalisk., IV — 26. 4. 1818.
Celiński Józef * 5.3.1778 † 16.5.1832, aptekarz nadworny w Warsz., III — 30. 6. 1830; [IV — 21. 12. 1819.
Chodybski Onufry, rewizor wojewódzki wojew. krakowskiego, IV — 24. 5. 1829.
Chałczyński Teodor, asesor ros. min. spraw zagranicznych, III — 29. 4. 1818.
Chambeau Iwan Pawłowicz, r. st. sekretarz ces.. ros., III — 29. 6. 1829.
Chełmicki Tomasz † 10.1.1832, prokur. sądu apel., III — 1. 12. 1815; II — 18. 6. 1822.
Chełmicki Wincenty, marsz. sejmiku lipnoskiego, III — 9. 7. 1822.
Chodyniecki Leon, inżynier dróg i mostów, IV — 9. 12. 1823; III — 24. 5. 1829.
Christoforow, pułkownik wojsk rosyjskich, III — 21. 12. 1819.
Chrzanowski Paweł, rektor instytutu pedagogicznego, III — 24. 5. 1829.
Chyliczkowski Jan † 10.7.1856, sekr. r. najwyż., IV — 1. 12. 1815; III — 26. 12. 1820.
Chyliński Herkules, komisarz del. do obwodu kujawskiego, III — 13. 6. 1825.
Ciampi Sebastjan * 30.10.1769 † 14.12.1847, prof. uniw. warszaw., IV — 26. 4. 1818.
Cichocki Michał † 5.5.1828, gen. brygady, II — 16. 10. 1820.
Ciechanowski Jan, urzędnik k. rz. p. i skarbu, IV — 13. 6. 1825; III — 5. 10. 1830.
Ciechomski Józef, wice-referendarz w sekretarjacie stanu, IV — 26. 4. 1818.
Cichorski Wojciech † 16.3.1836, burmistrz Przedecza, IV — 28. 7. 1823.
Cieleski Hipolit Stefan Franciszek † 13.8.1792 † 13.1.1841, sekr. dyr. dóbr i lasów
Cieszkowski Maurycy, kom. w k. rz. przych. i skarbu, III — 19. 10. 1826. [IV — 27. 12. 1819.

Cipolla Józef, r. dw., pom. mistrza ceremonji dw. ces. ros., III — 24. 5. 1829.
Corazzi Antoni * 17. 12.1792 † 26.12.1877, architekt, IV — 22. 6. 1829.
Czaki Anicet * 1794 † 17.1.1840, budowniczy, IV — 24. 5. 1829.
Czajkowski Filip † 6.8.1834, nacz.główn. urzędu pocztowego w Kaliszu, III—24. 5. 1829.
Czapski Adam, assesor kom. włość. krakowskiej, IV — 6. 6. 1820.
Czarnecki Michał, radny m. Warszawy, III — 24. 5. 1829.
Czekierski Józef, * 19.3.1777, † 20.6.1826, dr. med., IV—20. 8. 1816, III—18. 9. 1821.
Czekierski Michał, podinspektor komory składowej, IV — 13. 6. 1825.
Czempiński Ignacy * 20.8.1779, † 20.10.1842, szef biura w min. spr. wewn., IV—1.12.1815.

(D. c. n.) *Stanisław Łoza.*

Sprawozdania i Recenzje.

Mienicki Ryszard. Jan Piotr Dworzecki — Bohdanowicz, korektor drukarni Uniwersytetu Wileńskiego, zapomniany heraldyk (1773—1840 r.). Wilno, 1929. (Odb. z „Księgi pamiątkowej ku uczczeniu 350 rocznicy założenia Uniw. Wileńskiego").

Znany historyk i kustosz Archiwum wileńskiego zajmuje się w tej 16 stron liczącej broszurze postacią J. Dworzeckiego—Bohdanowicza herbu Ostoja, pochodzącego z rodziny ziemiańskiej, osiadłej w wojew. trockiem. Po odbyciu edukacji wszedł Dworzecki do ziemskiej kancelarji województwa wileńskiego. Tam też rozpoczął swą pracę naukową na niwie heraldyki, korzystając z bogatych zasobów archiwalnych. W r. 1798 został regentem sądów podkomorskich rzeczyckich, później przerzucił się do pracy gospodarskiej, aby od r. 1806 osiąść na stałe w Wilnie. Tutaj objął stanowisko korektora drukarni uniwersyteckiej, która pozwoliło mu odtąd swobodnie oddać się pracy naukowej.

Z prac jego pozostałych w rękopisach wymienić należy:

„Jenealogiczne opisanie imienia Bohdanowiczów z Dworzysk Dworzeckich", „Wykaz rodów" (oparty prawie wyłącznie na źródłach drukowanych), „Herbarz szlachty litewskiej". Prócz tych prac pozostawił jeszcze „dwa herbarze i mały fragment trzeciego".

P. Mienicki wydobył z zapomnienia postać heraldyka wileńskiego, „którego uznać musimy przedewszystkiem za kompilatora, niewkraczającego naogół w głębsze zbadanie rzeczy", czerpiąc jednak materjał swój częściowo wprost ze źródła, t. j. z archiwów, zasłużył sobie na wdzięczność i u obecnego pokolenia. Rękopisy J. P. Dworzeckiego — Bohdanowicza przechowywane są obecnie w Archiwum Państwowem w Wilnie. *Z. Wd.*

Białkowski Leon. Lewaltowie Jezierscy herbu Rogala. Szkic genealogiczny. Toruń, 1930, str. 21 + tabl. geneal. (Odbitka z t. VIII „Zapisków Tow. Nauk. w Toruniu".)

Terenem dawnych Prus Królewskich, kolebką wielu rodów polskich lub obcego pochodzenia, a później spolszczonych, tak zaniedbanym pod względem heraldyczno-genealogicznym, zajął się profesor uniw. w Lublinie Dr. Białkowski, zaszczytnie znany heraldyk i genealog, ogłaszając—opartą na źródłach archiwalnych — krótką monografję rodziny Lewaltów Jezierskich h. Rogala.

Autor przedstawił w sposób nad wyraz udatny dzieje tej rodziny, uwypuklił na tle dziejów polskich działalność wybitniejszych członków rodu, uwzględnił filjacje nietylko głównej linji zachodnio-pruskiej, ale i litewskiej oraz podolskiej. Nowa praca prof. Białkowskiego jest cennym przyczynkiem do ubogiej jeszcze literatury rodowej Pomorza polskiego.

Z. Wd.

Chołodecki-Białynia Józef. Jerzy Skander—Beg — Bułharyn, generał - bojownik o wolność Ojczyzny. Lwów, 1930, str. 28.

J. Białynia-Chołodecki, zasłużony biograf i heraldyk, przedstawił nam dzieje Jerzego Bułharyna, dowódcy 7 pułku ułanów w powstaniu listopadowem, uczestnika wysiłków powstańczych w Galicji w r. 1846, a następnie dzielnego żołnierza na ziemi węgierskiej w walkach przeciwko Austrji. Praca p. Chołodeckiego uwzględnia i w szerokiej mierze genealogję rodziny Bułharynów. Do dziełka dodana jest tablica genealogiczna Bułharynów od Michała, ożenionego z Anną Boguszówną, żyjącego na schyłku XVI w., aż do potomków generała.

T. I.

Ś. P.

Dr. Kazimierz Roman Sochaniewicz

Członek czynny i b. sekretarz Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, dyrektor Archiwum miasta Torunia

Urodzony dn. 28. II. 1892 r. w Wieliczce, zmarł dn. 28. XII. 1930 r. we Lwowie.

Cześć Jego pamięci!

Obszerniejsze wspomnienie pośmiertne zamieścimy w jednym z najbliższych numerów Miesięcznika.

Zagadnienia i Odpowiedzi.

Zagadnienie Nr. 43.

Jan-Gabriel Cieszkowski (h. Zerwikaptur), właściciel Pękowic koło Krakowa ożenił się w 1836 r. z Antoniną-Lucyną-Pulcherją Wrońską, córką Ignacego i Marjanny z Gnoińskich.

Proszę o łaskawe podanie, jakiego herbu był Wroński, gdzie się w 1761 r. urodził i kiedy umarł, oraz jakiego herbu była Gnoińska?

Wroński był dwukrotnie żonaty. Z pierwszą żoną Teresą N. miał syna Józefa ur. 1792 we wsi Złota, (paraf. Pełczyska). Z drugą żoną Marjanną Gut, miał czworo dzieci: Jana, (ur. 1797 r.), Ignacego, (ur. 1800 r.), Józefę, (ur. 1806 r.) i Antoninę, (ur. 1815 r.) równie urodzonych w Złocie. Czy z potomstwa wyżej wymienionego kto żyje? *J. D.*

Zagadnienie Nr. 44.

Czy komuś z Sz. P. Członków PTH. znana jest rodzina Jaworskich herbu Ślepowron, nie wymieniają ich bowiem spisy szlachty. Jeden z tych Jaworskich miał po powstaniu 1830 r. emigrować z Kaliskiego do Małopolski.

E. B.

Zagadnienie Nr. 45.

Teodor Skorkowski, rotmistrz kawalerji narodowej, dziedzic dóbr Jankowice, Żabia i Górna Wola, (w Radomskiem) ożenił się około 1793 r. z Marjanną Zborowską.

Czy ktoś z Sz. Czytelników mógłby mi łaskawie wskazać, czyją córką po mieczu i po kądzieli była powyższa Marjanna oraz gdzie się urodziła? *K. J.*

Zagadnienie Nr. 46.

W Heroldji b. Król. Polsk. legitymował się w 1840 r. Jan Rudziński h. Prus, ur. 1788 r., syn Jakóba i Marjanny z Kolczyńskich, wnuk Franciszka i Marjanny z Druchowskich, prawnuk Wojciecha, dziedzica Brelek 1720 r., praprawnuk Wawrzyńca. — Czyim był synem ów Wawrzyniec i jaka jest dalsza jego procedencja? Czy i w jakim znajduje się stosunku pokrewieństwa z Wawrzyńcem Rudzińskim, chorążym pancernym po r. 1660? (Pamiętniki Paska sub 1660 r.). *St. Rudz.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 3.

Saba Mikułowski był synem Remigjana i Kunegundy z Borowskich, a wnukiem Benedykta i Katarzyny z Laskowskich, dziedziców części dóbr Pęcławice. Wynika to z aktu zdziałanego w grodzie sandomierskim 11. XI. 1775 r., mocą którego Saba i małżonka jego Helena Grodecka, córka Franciszka, skarbnika liwskiego i Franciszki ze Skotnickich, zapisują sobie wzajemnie dożywocie na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych. (Sand. gr. Inscr. Manual. t. 60, r. 1773—75, k. 95).

Z. Wd.

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 36.

Baczyńscy używają herbu Sas. Lewieccy są herbu Nałęcz, Odrowąż i własnego. P. Józef Lewiecki, syn N. i Teresy z Trzebieńskich, mieszka obecnie w Borysławiu. *Z. K.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 36.

Poświatowscy przydomku Żegota pieczętowali się herbem Dryja (Uruski: Rodzina). Juljanna Poświatowska była córką podpułkownika gwardji koronnej Ignacego i Marjanny Hiżówny. Urodziła się w r. 1790 w Kowlu na Wołyniu i wyszła w r. 1809 za Janakowskiego.

Paweł Buszczyński był herbu Sas. Aloiza Lewiecka była herbu Odrowąż. Ojcem Pawła był również Paweł, rodziców Aloizy nie znam, jak również potomstwa ich obojga. *St. Dz.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 37.

Powstanie herbu Świdów sięga pierwszych lat po Unji Lubelskiej. Wtedy był to zwyczajny herb Grabie, i Wittyg bardzo sumiennie go zaznaczył. Dopiero w połowie XVII stulecia szlachta zaczęła bawić się w cudowności. Wtedy to powstał herb Grabie Chocimir-

skich i przydomek Świdwa, nie mający z Szamotulskimi ani z Nałęczem nic wspólnego. Pominięcie herbu we wszystkich źródłach da się wytłómaczyć należeniem rodziny do ewangelicko-reformowanych od 1600 roku i przeto przez herbarze nasze pomijanych. *St. Dz.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 39.

Rodziny Łowczynskich nie ma, — jest to jedynie błąd u Uruskiego, a istnieje rodzina Łowczyckich tatarów, herbu Sas z odmianą w polu czerwonem. Tym rotmistrzem w latach 1632—34 był Janusz Bohatyrewicz Walił-Emirz Łowczycki, dziedzic części Łostai, ożeniony z carewiczówną Puńską, bezpotomny. (Herbarz Rodzin Tatarskich, str. 202). Łowczyccy istnieją po dziś dzień. Ameldin, komisarz policji w Brześciu Lit. syn Józefa, wnuk Mustafy, prawnuk Józefa, legitymowanego w 1819 r. w Wilnie. *St. Dz.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 41.

Maciej Gumiński został nobilitowany z herbem „Lew wspięty" w roku 1676. Herb ten wyobraża w polu czerwonem lwa złotego, w prawo wspiętego. W hełmie takiż lew. (Kneschke, Deutsches Adelslexicon t. III, 217). *St. Dz.*

Odpowiedź na zagadnienie Nr. 42.

Historyk Kazimierz Szulc był herbu Habdank. Był on w prostej linji potomkiem Mikolaja nobilitowanego za waleczność z tym herbem w r. 1676. (Por. nr. 1723 u Ostrowskiego). *St. Dz.*

Dnia 12 lutego 1931 roku, o godzinie 19-ej, a w drugim terminie o godzinie 19.30, odbędzie się zgodnie z §§ 13 i 15 statutu, w sali Bibljoteki ord. Zamoyskiej w Warszawie, ul. Żabia 4, doroczne Walne Zgromadzenie członków Oddziału Warszawskiego Pol. Tow. Her.

Na porządku obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu z działalności Oddziału za r. 1930.

2) Wybory na rok 1931: Komisji Rewizyjnej, Delegatów na Walne Zgromadzenia Główne oraz Zarządu Oddziału Warszawskiego.

O przybycie na Zgromadzenie uprasza uprzejmie:

Zarząd Oddziału Warszawskiego.

Résumés français des articles.

La famille des seigneurs de Wierzbica par **M. Niwiński.**

Au XII-e siècle les comtes Otton et Christian, fils de Pierre, donnèrent leur domaine de Wierzbica aux Cisterciens de Wąchock. L'auteur, après avoir réuni toutes les données documentaires que nous possédons sur ces seigneurs, essaye de déterminer à quelle famille ils appartenaient. Sans pouvoir arriver à une conclusion absolument sûre, il se prononce en faveur de l'hypothèse, qu'ils étaient des membres de la famille des Gozdawa.

Les descendants de Narymunt Gedyminowicz par le prince **Joseph Puzyna.**

Continuant son étude sur Narymunt lui — même, l'auteur se propose d'établir successivement les biographies de ses fils et la généalogie de leurs des descendants. Il commence par l'ainé, Hleb Narymunt, qui a joné un rôle considérable vers le milieu du XIV-e siècle.

Notes généalogiques provenant des registres paroissiaux de Łososina Górna par **J. Dunikowski.**

Un curé de cette paroisse a rédigé, vers le milieu du XVII-siècle, des notes qui nous renseignent sur les propriétaires de Łososina depuis 1454.

Liste des manuscrits héraldiques et généalogiques de la Bibliothèque des Comtes Ossoliński à Léopol par **T. I.**

L'inventaire ronéographié de „l'Ossolineum" étant dépourvu de tables onomastiques, il a semblé utile de réunir ici les titres de tous les manuscrits intéressants au point de vue héraldique ou généalogique.

Les chevaliers de l'Ordre de Saint-Stanislas (1815—1830) par **St. Łoza.**

Suite de la liste dont nous avons commencé la publication au numéro 8 (1930).

Redaktor naczelny i odpowiedzialny: Oskar Halecki.
Do komitetu redakcyjnego należą: Józef ks. Puzyna i Zygmunt Wdowiszewski.
Nakładem Oddziału Warsz. Polsk. Tow. Heraldycz. Druk Piotra Laskauera w Warszawie, Marjensztadt 8.